

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 2 APRIL 2007

**ALL MATERIEL FINNS
– MEN PÅ FEL STÄLLEN**

**Hemvärnet viktigast
för territorieförsvaret**

**Beredskapskontrakt
skrivs över hela landet**

Fem enkla slutsatser

FOTO: ANDERS KÄMPE

JAG VILL DENNA GÅNG inleda med att reflektera över vår självbild inom hemvärnet. Jag gör detta utifrån två utgångspunkter. Den ena hur vi ser på oss utifrån perspektivet insatshemvärnet och "breddhemvärnet" den andra aspekten är hur politikerna ser på oss.

Det finns ingen uppdelning i olika lag inom hemvärnet – alla har sin betydelse. Hemvärnet i sin helhet återfinns i den förbandsgrupp i Försvarsmakten som har omedelbar tillgänglighet och kan skapa en hög initial effekt oavsett vad saken gäller. Detta gör vi inom våra specialområden som är skydd, bevakning och ytövervakning. Vi har ett system för hur avtal tecknas, där ges en möjlighet att teckna sig som soldat på 20, 30 eller 60 timmar. Vad man väljer beror naturligtvis på hur mycket tid var och en kan tänka sig att satsa på hemvärnet. Det är sedan en självklarhet att om jag tecknar mig för högre timantal så får jag både träna mera och jobba med mer komplicerade uppgifter. Jag får också viss utrustning före andra om det är så att leveranserna är utsträckta över längre tid.

Ett faktum kvarstår dock och det är att vi i Sverige har väldigt många, militära och civila, skyddsobjekt som måste bevakas och skyddas om situationen så kräver. Systemet med avtalstider ska ses som olika optioner som faktiskt du som enskild hemvärnssoldat själv har att ta ställning till. Det är min önskan att det också kan ske en vandring mellan olika avtalstider beroende på hur den enskildes situation, familj, jobb och annat förändras. Slutsatsen av detta är enkel – alla behövs!

I DETTA NUMMER finns också en intervju med statssekreteraren i Försvarsdepartementet, HG Wessberg. Han är mycket öppen och konstaterar det som är vår stora fördel. Hemvärnet finns överallt, har hög beredskap, är kostnadseffektivt, är viktiga ambassadörer för Försvarsmakten, inte minst i de områden där vi inte längre har grundutbildningsförband och att hemvärnets betydelse ökar.

Slutsatsen av detta är enkel – vi behövs!

Vi har låtit genomföra en studie av varför en del hemvärnssoldater blir "nollor". Under 2006 var det hela 23 procent vilket är en mycket otillfredsställande siffra. De tre viktigaste orsakerna till varför några blir nollor är omorganisationer, eget arbete, samt dåliga övningar. I det sista fallet är avtalspersonalen mest missnöjda. Detta stärker de farhågor vi haft tidigare och som jag kunnat se under mina inspektioner. Omhändertagandet av dessa personalkategorier måste

bli bättre och så även övningsinnehållet. Denna uppgift åvilar förbandschefer, utbildningsgrupper, tjänstegrensrepresentanter samt avtalsorganisationerna.

Slutsatsen av detta är enkel – alla ska ha bra övningar!

UNDER DETTA ÅR genomför vi metodförsök med hemvärns-KFÖ. Årets försök bildar ett underlag för inriktningen 2008. Vi har just nu provat modellen i Västerbotten. En av de mest påtagliga erfarenheterna är den goda effekten av ett omedelbart försteg som pluton- och gruppchefer får. Deras personliga säkerhet i att föra sina enheter och att kunna lösa olika uppgifter ökar.

Jag vill här omedelbart avliva ett rykte kring hemvärns-KFÖ och det är att det inte skulle bli någon annan verksamhet utan att hemvärnet bara genomför en övning per år.

Jag vill understryka att jämsides med KFÖ ska ett lokalt utbildningsutbud erbjudas. Detta kan omfatta olika typer av skytte, materielltjänst etc och leds främst av hemvärnets egna instruktörer. Avtalsuppfyllnaden ska dock göras under KFÖ:n. KFÖ-principen bygger på 20 timmarsavtalen varför det naturligtvis blir ytterligare utbud för att tillgodose övriga avtalstyper.

Än en gång. Vi genomför försök för att utröna alla fördelar och nackdelar så att dessa kan hanteras till dess vi kommer till ett genomförande på bredden.

Planeringsläget inom Försvarsmakten är i skrivande stund lite skakigt. Jag väljer dock att inte kommentera detta här utan uppmanar dig, bästa läsare, att gå in på vår webbtidning för att hålla dig uppdaterad.

Som jag sagt tidigare: I år är det tingsår och möjligheterna är större än vanligt att göra sin röst hörd i de mest skiftande frågor. Jag ser fram emot ditt engagemang.

Slutsatsen av detta är enkel – motionera mera!

Vi har haft chefsbyte på Hemvärnets stridsskola. Jag vill hälsa överstelöjtnant Torsten Hallstedt välkommen in i hemvärnsfamiljen. Samtidigt vill jag rikta ett varmt tack och ett stort lycka till till överstelöjtnant Anders Gustafsson som nu befinner sig i ISAF, Afghanistan.

Slutsatsen av detta är enkel – vi behövs även i internationell tjänst!

ROLAND EKENBERG
Rikshemvärnschef

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 2 APRIL 2007. ÅRGÅNG 67

BESÖKSADRESS

Lidingövägen 24
Stockholm

POSTADRESS

Tidskriften Hemvärnet
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

**Chefredaktör
och ansvarig utgivare:**

Ulf Ivarsson
Tel: 08-788 97 38

E-post:

hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Reporter: Therese Åkerstedt

Tel: 08-788 95 81

E-post:

therese.akerstedt@mil.se

Redaktionsassistent:

Pia-Lena Jansson
Tel: 08-788 97 15

E-post:

pia-lena.jansson@pub.mil.se

Grafisk form och layout:

Forsberg Grafisk form AB

PRENUMERATION

Helår/6 nummer: 100:-
Postgiro: 456177-5
Utlandsprenumeration: 200:-

ANNONSER

LA&WA COMMUNICATION
Britt Lagerkranz
Tel: 08-730 32 89, 076-899 99 85
E-post: britt@lawacom.se
Egon Wallberg
Tel: 08-730 32 88, 076-899 99 87
E-post: egon@lawacom.se

UTGIVNINGSPLAN 2007

Nummer	Manus- och annonsstopp	Utkommer
3	30/4	15/6
4	27/8	28/9
5	24/9	2/11
6	7/11	21/12

TS-kontrollerad upplaga 2006:

37 500 ex

Tryck: Color Print Sweden, 2007

*För icke beställt material
ansvaras inte. Författarna till
insända artiklar förutsätts
godkänna att texter och bilder
läggs ut på tidningens hemsida.*

5-17 NYHETER

5 HG Wessberg i heta stolen

Bra frågor, vi kör, tyckte statssekreteraren
när tidningen hälsade på.

6 Löftena skola ej brytas

Men avtalsorganisationerna får problem
att klara bemanningen i tid.

10 NBC-kompetensen höjs

I Umeå sätter hemvärnet upp en CBRN-
pluton med skyddscentrums hjälp.

12 Pellnäs ger fräna besked

Vi måste börja fundera över vad Sverige
behöver för territoriellt försvar med tanke
på utvecklingen i närområdet.

18 Gränsövervakning för stålmän

För andra gången övade Lapplandsjäger-
gruppen gränskontroll i klassiska fjäll.

20 Bilden

Hemvärnsflottan går till sjöss båt för båt
och nu är det 90 Helge som gäller.

22 Sen materiel irriterar

Soldaterna pratar inte om annat än brutna
löften om materiel. Tidningen har hittat de
svaga länkarna i leveranskedjan.

28 Porträttet

En skånsk ingenjör med gediget militärt
förflutet och vars ord väger tungt.

30 Skyddsvaktskolan, del 2

Läget börjar skorpa till sig.
Får vapnen användas?

31 Överste drar i fält

HvSS skolchef Anders Gustafsson byter
från hemvärnsbefäl till Mujaheddinkrigare.

32 Första steget mot USA-samverkan

Svenska hemvärnsofficerare följde det
norsk-amerikanska utbytet.

33 Försvarspolitik övertygad

Tio procent av soldaterna plus ett över-
vakningssystem kan skydda viktiga punk-
ter i elförsörjningen hur länge som helst.

34 Kultur

36 Sjövärnsskåren letar efter sig själv

Båtbytet i hemvärnet tvingar sjövärns-
skåren att börja om från början.

37 Debatt

40 Jodå, ni behövs också

Säkerhetschefen i Kungsbacka
förklarar sig.

OMSLAGSFOTO:
ANDERS KÄMPE

TIDSKRIFTEN HEMVÄRNET PÅ INTERNET: www.hemvarnet.mil.se/hemvarnet/

Kritisera gärna tidningen

FOTO: ANDERS KÄMPE

DEN HÄR TIDNINGEN väcker känslor, frågor och ibland protester. På redaktionen sparar och svarar vi på alla synpunkter från läsarna. Med åren har det blivit en anseelig hög. De flesta tackar för en bra tidning, vilket sporrar oss att anstränga oss ännu mer. Några enstaka är besvikna. Vanligast är att man är ledsen för att inte ha kommit med i reportaget, trots att vi språkats vid på fältet. En förplägnadslotta från Luleå skriver ett brev i smått anklagande ton om detta. Vi sover på saken för att inte svara ovänligt i hastigt mod. En plutonchef från Lapplandsjägargruppen hör av sig och vill se tidningen oftare i just hans trakter. I detta och kommande nummer tillmötesgår vi faktiskt önskemålet.

Ett och annat brev handlar pinsamt nog om rena felaktigheter, som kan vara svåra att helt undvika. Här kastar vi all prestige överbord och inför rättelser så snart kritiken är berättigad. Det kan kännas tryggt att veta att de allra flesta artiklarna är sakgranskade av källorna eller kontrollerade på annat sätt, så något stort behov av korrigeringar finns inte.

ETT SÄRSKILT PROBLEM är dock nyheter om materiel. Där har tidningen i en del fall rentav beskyllts för att sprida desinformation. Men skulle vi vänta med att publicera nyheten till dess den sista soldaten fått

sin hjälm eller vad det nu är, är det ju ingen nyhet längre. Den verkliga orsaken till frustrationen är i stället försenade leveranser. I det här numret försöker vi förresten reda ut varför det dröjer så länge.

EN KATEGORI LÄSARE tittar extra noga på om personalen på bilderna är rätt klädda eller hanterar vapnet enligt reglerna. De menar att tidningen ska vara ett föredöme och därför låta bli att trycka bilder där slarv och felgrepp förekommer. Vi försvarar oss med att tidningen inte är något reglemente och att det inte är vår uppgift att komma med pekpinna till våra läsare när vi träffar dem ute på övning. Det är i stället förbandschefernas ansvar att se till att bestämmelserna följs och om så inte sker kan ju publiceringen av enstaka bilder med fel ändå bli en påminnelse.

Verkligt bestämda är de som anser att det är en säkerhetsrisk att skriva hela namnet på folk i bildtexterna. Nitiska läsare tycker till och med att vi borde skicka ut tidningen i påsar med diskret avsändare. Vi förstår tanken, men hävdar ändå att det vore att ge upp hela idén om det öppna, demokratiska samhälle vi bygger på i Försvarsmakten och hemvärdet.

ULF IVARSSON
Chefredaktör

NYHETER FRÅN HEMVÄRNSOMBUDSMANNEN

HEMVÄRNSKAMRATER! NU BÖRJAR VI SKÖNJA VÅREN OCH DET KÄNNES FAKTISKT I BENEN. ÖVNINGSVERKSAMHETEN ÄR IGÅNG OCH ETT ANTAL INTRESSANTA PROJEKT BÖRJAR TA FORM. MYCKET HÄNDER SOM SAGT I HEMVÄRNET UNDER DENNA TID, FÖRSÖK OCH NYA INITIATIV.

RIKSHEMVÄRNSTINGET
Planeringen inför tinget fortgår enligt plan. Tinget kommer sannolikt att genomföras på hotell Aronsborg i Bålsta. Arbetet ute i landet verkar också fortgå som tänkt, jag vet att motionsarbetet i vissa hemvärnsråd är aktivt värre. Det är bra!

Jag vill också trycka på att

vice ordförande i hemvärnsråden håller kontakt med andra hemvärnsråd för att få tips och råd om åtgärder som kan förbättra vår verksamhet.

För att skapa större ekonomiskt utrymme för råden så är det väl värt att undersöka ur vilka fonder och stiftelser man kan söka medel. Mer pengar löser inte alla problem men med större ekonomisk handlingsfrihet kan en idé ofta förverkligas med ett högre tempo.

HEMVÄRNET ÄR PÅ BANAN
Det är väldigt inspirerande att se och höra att hemvärdet deltar i övningar tillsammans med andra insatsförband, även ut-

omlands. Vid I 19 där pansarbataljonen nyligen genomförde sin bataljonsövning deltog ett insatskompani med insatsplutoner från hela Norrland, totalt över tvåhundra hemvärnssoldater.

Vid övningen "Cold Response" i Norge deltog hemvärnssoldater ur Lapplandsjägargruppen och till nästa år planerar man att delta med ett helt insatskompani ur hemvärnsförbanden inom I 19:s område.

FÖRBANDSFÖRSÖK
Den första hemvärnsveckan har just genomförts vid 611. Hemvärnsbataljonen i Umeå. De preliminära resultaten är inte helt klara men det verkar

vara positivt. Försöken fortsätter på ytterligare tre platser under 2007.

Direktutbildningen är ett annat försöksobjekt av stort intresse som fortsätter. I år kommer försöken att genomföras på tre platser, vid Lapplandsjägargruppen i Kiruna, vid Fältjägargruppen i Östersund samt vid Dalregementsgruppen i Falun.

MATERIELFRÅGOR

Materieltillförseln är och förblir tydligen ett bekymmer. Här krävs smartare agerande från fler än ett håll. När jag deltog i en övning i vintermiljö nyligen så blev jag varse att den nya personalen som genomgår intro inom en utbild-

ningsgrupp i Norrland inte utrustas med snödräkt på grund av brist. UNDERKÄNT!

Det finns trots allt positiva inslag också när det gäller materieltillförsel. Vissa materielslag för hemvärdet finns nu med i Försvarsmaktens långsiktiga materielanskaffningsplan, vi pratar då om nyanskaffning direkt till hemvärdet.

Framåt hemvärnssoldater!

MATS JONSSON
08-788 85 49
Mobil 070-677 03 96
E-post: mats.g.jonsson@mil.se

Hemvärnet – viktigaste komponenten för att hävda svenska territoriet

HG Wessberg, statssekreterare i försvarsdepartementet, skiner upp.

– När jag kom hit första dagen träffade jag en gammal bekant från min tid på högkvarteret på 1980-talet. Han sade "välkommen tillbaka till fadershuset". Precis så kändes det.

Vi kände honom på pulsen med några frågor om hans och alliansens syn på det svenska försvaret.

■ HG Wessberg känner verkligen att han är på hemmaplan i rollen som statssekreterare på Försvarsdepartementet.

Han var sedan ett par år veckopendlande generaldirektör för Bolagsverket i Sundsvall när han fick erbjudandet att bli försvarsministerns närmaste man.

– Jag blev både överraskad och inte överraskad. Jag känner Mikael Odenberg sedan tidigare och har jobbat ihop med honom. Jag kan ju också försvarsfrågor med min bakgrund som reservofficer och före detta presschef och informationschef på högkvarteret. På så sätt var det inte överraskande. Men att bli statssekreterare är ändå inte något man räknar med.

Partitillhörigheten fanns ju också klar. Statssekreterarna är politiskt tillsatta och på den digra cv-listan står att 55-åriga göteborgaren HG Wessberg var med i styrelsen för moderaterna i Stockholm 1997–2003.

MILITÄR TIDSPRECISION

Han blev direkt hårt inbokad i den nya rollen. Vi sökte i december en besöksdagar med honom en månad framåt. Med lite pussel gick det. Men det sprack ett par dagar innan när kompisen Mikael kallade honom till

ett möte. Nästa lucka hittades sex veckor framåt och den höll. Vi träffar honom på tjänsterummet på Försvarsdepartementet på Jakobsgränd i regeringskvarteren bakom Gallerian i Stockholm. Med militär tidsprecision släpps vi in till honom exakt 09.00 och exakt 09.30 säger vi hej och tack då nästa besökare står utanför och väntar.

POLITIKEN FÖRS FRAMÅT

Frågorna förhandspresenteras.

– Bra frågor. Vi kör.

Han undviker lätt fällan om att den borgerliga alliansen nu i praktiken håller på att förverkliga och slutföra beslut som togs av socialdemokraterna med motstånd från främst moderaterna.

– De där gamla resonemangen har vi lagt bakom oss. Alliansen för försvarspolitik framåt. Vi har ökat de ekonomiska ramarna något och vi har också ökat det internationella samarbetet på många olika plan.

Ulrika Messing tyckte ju i förra numret av Hemvärnet att det numera finns en ganska stor samsyn i försvarsfrågan mellan socialdemokraterna och borgerarna. Det är uppenbart att moderaten Wessberg inte vill bekräfta bilden av att de politiska

huvudmotståndarna är mer eller mindre överens i försvarsfrågan.

– Vi tar försvarsfrågan på större allvar både internationellt och nationellt. Vi instämmer inte heller i kritiken som säger att våra nationella behov har hamnat i bakgrunden. Tvärtom så menar vi att Sveriges säkerhet ökas genom våra ökade internationella insatser. Dessutom ökar vår allmänna militära kompetens genom dessa insatser.

BIDRAR LÅNGSIKTIGT

Afghanistan står mycket i blickpunkten nu. HG sa i radio något om eventuella insatser av JAS där. Det korregerar han delvis nu samtidigt som han utvecklar synen på Afghanistan.

– Det är inte aktuellt att vi ska sätta in stridsflyg i Afghanistan. Det finns inget behov av det för tillfället. Men vi kan överväga att göra det i andra operationer. I princip ser jag ingen skillnad på stridsvagnar eller flygplan i våra utlandsstyrkor.

– Påståendet att vi indirekt hjälper USA i Irak genom våra insatser i Afghanistan är fullständigt felaktigt. Det är som om Afghanistan inte skulle ha något egenvärde. Läget är svårt i framförallt södra Afghanistan, men vi bidrar ändå långsiktigt till en positiv utveckling i landet.

EN STOR NATIONELL RÖRELSE

Vi slutar på hemmaplan. Hemvärnet, hur ser majoren och statssekreteraren på det? Då skinner han upp rejält igen.

– Hemvärnet har aldrig haft en större betydelse än nu. Det är försvarsmaktens viktigaste komponent för att hävda det

De politiska stridigheterna omkring det stora försvarsbeslutet i december 2004 är passé för det nya försvarsdepartementet. Men en sak håller HG Wessberg med om.

– Ett så stort beslut med så stora regionala konsekvenser är mycket svårt att förankra i den allmänna opinionen oavsett partisympatier.

FOTO: PAWEŁ FLATO

svenska territoriet. Det har gått från män i hög ålder med vapen från slutet av 1800-talet till allt yngre män och kvinnor med allt bättre militär utbildning och moderna vapen som ak 4 med rödpunktsikte. Jag ser hemvärnet som både en stor nationell rörelse och en kompetent insatsstyrka. Det är synd att det ofta är den gamla bilden av hemvärnet som finns kvar ute bland folk. Namnfrågan som jag förstår är mycket känslig är nog en nyckelfråga här.

BENGT PLOMGREN

Rekordmånga tjejer söker korttidsutbildning

■ I Dalarna verkar försvarsviljan vara stor hos tjejerna. I år har nämligen rekordmånga tjejer sökt den korttidsutbildning för hemvärnet som Dalregementsgruppen i Falun genomför för andra året i rad. Av de

124 intresseanmälningar som kommit in i slutet av mars var hela 89 stycken från kvinnliga sökande.

Totalt antas 40 soldater till utbildningen som startar den 17 september.

Mindre än ett år kvar att fylla vakanserna

■ Nästa år ska hemvärnets behov av avtalspersonal vara tillgodosett. I alla fall enligt det uppdrag som förre rikshemvärnschefen Anders Lindström gav avtalsorganisationerna.

Bakgrunden var att de tidigare haft svårt att tillsätta vissa befattningar. Nyrekrytering och aktivering av tidigare nollor har varit två sätt att tillsätta tomma platser. För att öka kontraktsuppfyllnaden krävs både specialistövningar och intressanta uppgifter under vanliga hemvärnsövningar.

Medan några av avtalsorganisationerna ligger bra till finns det vissa som inte kommer att bli färdiga i tid. Så här såg avtalsuppfyllnaden ut 2006.

**RIKSFÖRBUNDET
SVERIGES
LOTTAKÅRER**

Underrättelsebefäl, stabsgroupchef, underrättelseassistent, stabsassistent, biträde, kokgruppchef, fältkock.

I befattningar 102 procent, avtalsuppfyllnad 74 procent, nollor 27 procent. En förbättring sedan 2005.

– Stab tror jag vi klarar, på vissa håll är befattningarna mer än välfyllda. När det gäller förplägnad är det lite för tidigt att säga, men det får vi svårare att klara av, säger Elisabeth Falckemo, rikslottachef.

**SVERIGES
KVINNLIGA
BILKÅRERS
RIKSFÖRBUND**

Underhållsbefäl, transportgruppchef, fordonsförare.

I befattningar 73 procent, avtalsuppfyllnad 55 procent, nollor 24 procent. En förbättring sedan 2005.

– Det varierar väldigt mycket i landet, vissa län har inga problem alls medan andra har sto-

ra problem. Vi lär inte komma hela vägen till början av 2008 men hoppas nå målet i slutet av det året. Nyrekryteringen har en positiv utveckling men medlemsmässigt har vi sjunkit. Det beror mycket på om vi har pengar så att vi kan genomföra kurser och vi önskar hjälp upifrån med marknadsföring. Samhällsklimatet har också spelat in men nu börjar man lyfta upp frågan om det nationella försvaret igen, säger Reidun Eklöv, riksbilklårchef.

**FRIVILLIGA
MOTORCYKEL-
KÅRERNAS
RIKSFÖRBUND**

Transportgruppchef, mc-ordonnans.

I befattningar 143 procent, avtalsuppfyllnad 101 procent, nollor 32 procent. En försämring från 2005.

– Som det ser ut nu så fyller vi platserna 2008. Problemet är att vi omsätter drygt hundra ordonnanser per år och vi får inte pengar till utbildning i tillräckligt stor omfattning. Så om några år kommer vi att ligga på minus om trenden fortsätter, säger Anders Berndtsson, generalsekreterare.

SVENSKA RÖDA KORSET

Sjukvårdare, sjukvårdsgroupchef, sjukvårdsbefäl.

I befattningar 90 procent, avtalsuppfyllnad 54 procent, nollor 40 procent. En liten försämring från 2005.

– Sedan man skar ner på budgeten har vi inte de pengar som behövs för att utbilda tillräckligt många sjukvårdare. Med dagens utbildningstakt tar det 6 till 7 år att utbilda de som behövs, om ingen hoppar av, säger Per Spjut, verksamhetsansvarig.

ger Per Spjut, verksamhetsansvarig.

**FRIVILLIGA
RADIO-
ORGANISATIONEN**

Sambandsbefäl, sambandsgruppchef, sambands- och systemtekniker, signalist.

I befattningar 95 procent, avtalsuppfyllnad 72 procent, nollor 25 procent. En förbättring sedan 2005.

– Med den ekonomi vi har kommer vi inte nå målet fast vi gör allt vi kan. Vi har inte pengar att grundutbilda tillräckligt många signalister vilket i sin tur minskar möjligheterna att rekrytera sambandsgruppchefer och sambandsbefäl, säger Peter Nilsson, generalsekreterare.

**SJÖVÄRNS-
KÅRERNAS
RIKSFÖRBUND**

Navigator, transportledare, båtchef, maskinman.

I befattningar 49 procent, avtalsuppfyllnad 42 procent, nollor 14 procent. En förbättring från 2005.

– Vi får ingen klarhet i hur många avtal vi har och det vore intressant att veta hur många vakanser som finns. Många i besättningarna har skrivit avtal med hemvärnet istället för frivilligavtal även om de är med i SVKRF och vi kan inte skriva fler avtal än det finns platser på båtarna. Stridsbåten kräver grundutbildad amfibiesoldat och i vissa regioner finns det väldigt få av dem. Förutsättningen är att de bor i relativ närhet till båten, säger Johan Fischerström, generalsekreterare.

**FRIVILLIGA
FLYGKÅREN**

Flyggruppchef, flygförare, flygmekaniker.

I befattningar 76 procent, avtalsuppfyllnad 61 procent, nollor 21 procent.

– Det som står i Plis är inte sant, vi har fler avtal än vad som finns registrerat och det finns en viss tröghet i systemet. För oss fattas det 15 till 20 personer. Vi kommer att nå målet till 2008, på några platser är det inte lika gott om piloter men hemvärnet har alltid varit intressant för oss. Sedan har vi en viss omsättning på grund av medicinska skäl men den är ganska låg, säger Sven-Inge Ander, klårchef.

**SVENSKA
BRUKSHUND-
KLUBBEN**

Hundtjänstbefäl, hundtjänstinstruktör, hundförare.

I befattningar 67 procent, avtalsuppfyllnad 42 procent, nollor 33 procent.

– Till 2008 hinner vi inte, det är inte realistiskt utan vi siktar på 2010. Det tar uppmot ett år att få fram förare och hund med träning flera gånger i veckan. 2005 förändrades kraven och i dag tar det mer än dubbelt så lång tid att utbilda, det har vi inget emot eftersom det är högre kvalitet. Vi har tappat mycket folk som inte tycker att det händer något på hemvärnets övningar men där har vi sett en ljusning. Nu har vi 375 hundar under utbildning, alla klarar inte kraven men vi räknar med runt 80 procent vilket blir ett jättebra tillskott, säger Sven Börje Persson, ordförande tjänstehundssektorn.

THERESE ÅKERSTEDT

Specialisering ska ge bättre utbildning

Revolution eller nödvändig förändring? Från slutet av mars kommer all frivillig försvarsverksamhet att ha en huvudman för respektive sakområde. Ett beslut som rör alla frivilligorganisationer med försvarsmaktsuppdrag.

■ Huvudmannaskap är ett sätt att effektivisera, samordna och se till att pengarna får bättre effekt, säger Ingela Holmberg, chef på frivilligavdelningen på Försvarshögkvarteret.

Huvudmannaskap innebär att en eller i vissa fall två organisationer tar ett huvudansvar för ett sakområde. Då ingår planering, utbildning, uppföljning samt att organisationen företrä-

der och leder utvecklingsarbetet inom området. Därigenom hoppas man kunna utveckla kompetenser och förmågor samtidigt som man undviker att flera genomför en likartad utbildning. Det innebär till exempel att Lottorna och Bilkåristerna sköter all utbildning som rör totalförsvarsupplysning utan att ta betalt av deltagare från andra organisationer. Alla medel för den

utbildningen går nämligen direkt till de som är ansvariga. Huvudmannaskapet omfattar dock inte rekrytering och bemanning.

– Det kommer inte bli någon jätterevolution som många tror men penningströmmarna kommer gå lite annorlunda vilket är känsligt för de som får mindre, säger Ingela Holmberg.

Hon berättar att huvudman-

naskap ska börjar tillämpas direkt men att man ska utvärdera direktivet eftersom.

– Det är ett levande dokument och inte hugget i sten, blir det inte bra så ändrar vi. Nya områden och uppgifter kan dessutom tillkomma, avslutar Ingela Holmberg.

Så här tycker organisationerna: (Specialområde i kursiv stil).

RIKSFÖRBUNDET SVERIGES LOTTAKÅRER

Stabs/underrättelsetjänst, förplägnadstjänst, luftstridssamverkan, totalförsvarsupplysning, bevakningslottautbildning.

– Man måste säkert göra något och modernisera. När man delar ut huvudmannaskap borde man också prata om hur man löser rekryteringen och måna om de organisationer som grundutbildar, säger rikslottachefen Elisabeth Falkemo som hellre vill använda benämningen ledningsstöd istället för stabstjänst.

– Civil-militär samverkan ligger på Försvarsutbildarna, är även Lottorna med på det området skulle man signalera betydelsen av kvinnor på militära uppdrag.

FRIVILLIGA MOTORCYKELKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Trafik och ordonnanstjänst.

– Vi tycker det är bra att man strukturerar upp ansvaret och renodlar mer, men det är risk att områden faller mellan stolarna. Det står inget om motortjänst och vem är ansvarig för skoterutbildning? Den vill vi ge men det står det inget om i förslaget, säger generalsekreteraren Anders Berndtsson.

SVERIGES KVINNLIGA BILKÅRERS RIKSFÖRBUND

Fordonstransporter, totalförsvarsupplysning.

– Det blir en bättre helhet och lite mer renodlat. Det krävs ytterligare information men jag är inte orolig. Det känns som man spar pengar istället för att sprida ut utbildningen, säger Reidun Eklöw, riksbilkårchef.

– Det står fordonstransporter men borde stå motortjänst. Vi vill ha all motorutbildning utom mc, men skoter kan också vara undantaget, säger hon och tillägger att de gärna utbildar fordonsförare från andra organisationer.

SVENSKA BRUKSHUNDKLUBBEN

Hundtjänst.

– Det blir mer rationellt, effektivare och mer ekonomiskt. Det är bättre om vi får utveckla det vi är duktiga på som är hundtjänst. Varför ska vi inte skicka vår personal till specialister på till exempel försvarsupplysning? säger Sven Börje Persson, ordförande tjänstehundssektorn.

FRIVILLIGA RADIOORGANISATIONEN

Ledningssystem.

– Vi är positiva och har längtat efter det här länge. FRO: s intressen tillvaratas mycket väl och vi hoppas att vi får resurser

så att det går att genomföra och inte bara blir en pappersprodukt, tycker Ulf Johansson, ordförande centralstyrelsen.

SVENSKA RÖDA KORSET

Sjukvårdstjänst.

– Ja, jag tror det är bra, det blir tydligt vad var och en är duktiga på att genomföra. Förutom sjukvård är det möjligen folkrätt som skulle läggas till som vi har civilt, säger Per Spjut på Röda Korset.

SJÖVÄRNSKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Sjöstrid.

– Vi är för huvudmannaskap och har en nisch som vi är relativt ensamma om, det som rör sjön och båtar ligger på oss, säger generalsekreteraren Johan Fischerström.

FRIVILLIGA FLYGKÅREN

Flygtjänst.

Positiv till huvudmannaskap. – Förslaget är ok för vår del. Ingen kan göra vår flygutbildning och vi kan inte hålla TFU-kurser, vi är alldeles för få. Det är bättre att specialister sköter utbildningen, man ska göra det man är bra på, säger Sven-Inge Ander, kårchef.

SVENSKA FÖRSVARSTILBUDNINGSFÖRBUNDET

Markstrid (strid, vapentjänst, jägartjänst, överlevnad, eskort

och transportskydd, truppfältarbeten, eldobservatörstjänst), övrig luftvärn, hälsoskydd och miljö, Infoop (PSYOPS, press- och informationstjänst), amfibiestrid, underrättelse/säktjänst, CBRN, fältpost, fältartist, stabs/underrättelsetjänst, civil-militär samverkan.

– Man måste ge och ta och det förslag som lagts fram är vi tillfreds med. Det finns dock en risk att man cementerar den frivilliga verksamheten med de organisationer som finns i dag, det behöver kanske ske en förändring. Det är viktigt att vi koncentrerar oss på försvarets behov i första hand, säger generalsekreteraren Leif Tyrén.

ÖVRIGA SPECIALOMRÅDEN:

FLYGFÄLTSSINGENJÖRSFÖRENINGARNA – Fältarbeten (ingenjörstjänst).

FRIVILLIGA AUTOMOBILKÅRERNAS RIKSFÖRBUND – Stridsfordons-transporttjänst.

FLYGVAPENFRIVILLIGAS RIKSFÖRBUND – Flygbastjänst.

FÖRSVARETS PERSONALTJÄNSTFÖRBUND – Personal.

SVENSKA FALLSKÄRMSFÖRBUNDET – Fallskärmsutbildning.

FRIVILLIGA SKYTTERÖRELSEN/SVENSKA PISTOLSKYTTEFÖRBUNDET

– Skjututbildning vissa vapen.

Observera att vissa sakområden inte tilldelats någon huvudman än.

Tidsplanen kan bli svår att hålla

Rikshemvärnschefens krav på godkännande av musikkårerna till 2009 stämmer inte med Försvarsmusikcentrums tidsplan.

■ Förra årets stålbad för försvarsmusiken då 25 miljoner kronor togs bort har ändå något gott med sig. Det är att frågan kom upp på politikernas bord och där bör den också stanna, anser överstelöjtnant Claes Grafström, chef för Försvarsmusikcentrum, FömusC.

– Försvarsdepartementet måste ta ett större ansvar för militärmusiken. Det är inte alla som ser värdet av den, sa han då han framträdde på Centrala musikrådets stämma på Hemvärnets stridsskola i mars.

FömusC har egna problem och det värsta är att de är hemlösa från och med i sommar om inte regeringen går in med pengar. Ändå tänker man utveckla stödet och samarbetet med hemvärnsmusiken.

– Det ligger högt i vår prioritering, försäkrade Claes Grafström.

CMR måste i sin tur stödja kårerna mer aktivt än tidigare beroende på att rikshemvärnsavdelningen har en besvärlig personalsituation. Inom CMR känner man till statusen på orkestrarna och kan sätta in rätt stödåtgärder i form av kurser och extra instruktörer.

FÖRENKLAD KONTROLL

Senast 1 januari 2009 ska kårerna vara godkända för högvaktsspelning. Annars får de inte tillhöra hemvärnsmusiken.

Ingmar Badman, CMR:s ordförande, tror inte att man hinner med den tidsplanen. Den går inte ihop med Försvarsmu-

Vårluft. Nya styrelsen i CMR samlad på Vällinge. Lennart Larsson, Ingemar Badman, Anna Engman och Jan-Olof Svensson. Tommy Lundholm, Guldsmidshyttan, var inte med på stämman.

sikcentrums godkännandeplan, som löper till 2011.

– Nej, men tanken är att kårer som är godkända sedan tidigare ska utsättas för en förenklad kontroll i samband med högvakten, sa Roland Ekenberg.

Ett grundläggande krav är minst 25 musiker och balans mellan stämmorna. Orkestern ska klinga skönt och musikerna gå i takt.

– Det mesta står i hemvärns-handboken, det predikar vi om varje gång, sa Jan-Olof Svensson, Lund.

LUGN TILLSTÄLLNING

En CMR-stämma brukar vara en lugn tillställning. I år fanns ingen motion att besluta om. Det blev däremot en del diskussioner om nomineringarna, som enligt Karl-Erik Anestedt, Ludvika inte följde föreningspraxis.

– Jag vet vad jag talar om för

jag var med om att skriva stadgarna, säger denne trumpetare, hedersmusiker och journalist.

Stämman godkände till slut ändå förfarandet och valde Ingemar Badman, Jönköping till ordförande. Förhandlingarna klaras snabbt av och luften surrar av informella tips och frågor: Vem har en tvärflojt stämd i D? Vart tog koralböckerna vägen? Vi har hundra arrangemang för dam- och herröster och blåsorkester.

FAKTA

Hemvärnsmusiken har fler medlemmar än militärmusiken under sin gyllene era i början av 1900-talet. Antalet musiker är 1400 i 31 kårer. En av dem, Alingsås är dock under avveckling. En hvmusiker klagar aldrig över tidsuttag. I snitt deltar hon eller han 110 timmar, vilket är mer än dubbla den tid de lovat i kontraktet. Så blir det många spelningar också. 2005-2006 närmare bestämt 620, varav 470 med hel musikkår.

I december 2006 var 17 kårer godkända för högvakt och statsceremoniell musik. CMR sysslar främst med utbildning av dirigenter och stavförfare, kårchefer och enskilda musiker. Ett normalt år spelar hemvärnsmusiken på ett 25-tal högvakter.

Börje Lindström från Umeå var på sin första stämma. Han är lektor i mikrobiologi och brukar ge tio extra poäng till den student som liksom han själv kommer från Dalarna.

– Spelar de blåsinstrument blir det tio poäng till.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Infällbara kolven till hemvärnet

■ När kpisten åkte ut blev det nödvändigt att ombeväpna en stor del av personalen i hemvärnet. Första beslutet togs av tidigare rikshemvärnschefen Anders Lindström och innebar att alla skulle ha ak 4B. Ordern genomfördes aldrig. Senare kom direktiv om att avtalspersonalen ska ha pistol m 88 Glock. Nu är det ändrat igen.

Rikshvstaben konstaterar att för vissa personalgrupper är det olämpligt med ak 4B med hänsyn till den personliga säkerheten och att den är otymplig för hundförare, flygförare och mc-ordonnanser.

Samtlig krigsplacerad perso-

nal som tillhör SBK, FFK och FMCK tilldelas därför pistol.

Personal ur bilkåren som tjänstgör vid insatspluton eller insatskompani ska ha ak 4B med inskjutbar kolv. Övrig avtalspersonal beväpnas med ak 4B.

Det betyder att personalen i kokgrupperna ska ha ak 4B trots att många äldre lottor har klagat på det tunga vapnet.

Men kokgrupperna ska kunna uppträda själva och försvara sin gruppering och då duger inte pistoler, resonerar rikshemvärnsavdelningen. I beslutet var man också tvungen att ta hänsyn till att det bara finns cirka 6 000 pistoler att tillgå.

ELFSBORGSMARSCHEN
2-3 juni
Upplev Göteborg, genom en annorlunda "sightseeing".
Gå eller marschera, 2 x 10 km, 2 x 25 km eller 2 x 40 km.
www.elfsborgsmarschen.se Tel/Fax 031-26 80 55

Torsten leder utan prestige

Nye chefen för HvSS förutsätter att alla gör det dom ska och även talar om för honom när han fattat ett oklokt beslut – helst innan.

■ På sjunde våningen i militärstabsbyggnaden på Lidingövägen i Stockholm sitter nästa chef för Hemvärnets stridskola. Det är överstelöjtnant Torsten Hallstedt, som tar över i april.

Han är fram till dess stf stabschef för insatsstaben och alltså i stormens öga när det gäller att använda försvarets resurser både här hemma och utomlands.

Vad gör du på jobbet, Torsten?

– Kul att någon frågar. Det handlar om att hjälpa stabschefen och insatschefen att hålla reda på alla uppgifter som vi ansvarar för på kort och lång sikt och även de som dyker upp plötsligt. Jag håller på med allt från planering och ekonomi till att utveckla metoder och organisation för hur vi arbetar. Vi följer pågående insatser noga och utvärderar dem.

VAN ATT KLIVA FRAM

I normalfallet har chefer i beslutskedjan frihet att välja lösningar själva och problemen lyfts inte upp till insatsstaben i första hand. Detta rimmar med svenska försvarets fast rotade uppdragstaktik, som också Torsten Hallstedt uppskattar.

– Men commandostyrning kan inte helt uteslutas, man ska använda den lämpligaste ledningsformen, säger Torsten som är van att kliva fram. Han var ordförande i elevkåren under sin tid på militärhögskolan och är styrelseledamot i officersförbundet.

För HvSS del lär det inte vara någon revolutionerande ny chefsstil utan Torsten räknar med att komma till en kompetent och välfungerande besättning som inte tycker att uppdragsstyrning är någon nyhet.

– Jag litar på att folk gör sitt jobb och har inget uttalat kontrollbehov. Jag förutsätter att alla gör det dom ska och även

talar om för mig om jag är på väg att fatta ett oklokt beslut.

Överlämningen sker under två aprilveckor, så Torsten Hallstedt får känna på sitt nya fögderi innan han tar hela ansvaret.

Redan i november 2006 var jobbet på tal i det karriärsamtal han hade med bemanningsavdelningen i högkvarteret.

– Jag tyckte det lät mycket intressant. Hemvärn och frivilligorganisationer är under stor förändring och det finns bra och bärande idéer. Nu handlar det om att fullfölja och ta hand om de möjligheter vi har.

VÄDRAR IDÉER

Någon mer detaljerad programförklaring går inte att få för dagen. Fast Torsten vädrar ändå ett par idéer. Dels att hemvärnet kanske bör spela en större roll på den globala arenan genom att sätta upp egna team, dels att befälen i insatsdelarna utbildas så att förbanden kan stödja polisen vid terrorism.

Egna idéer är bra men de måste prövas av omgivningen.

– Jag har slutat berätta första dan hur saker ska göras. Det är bättre att låta besättningen tala om för mig vad de behöver för chefssyn och styrning. Väldigt få idéer är helt nya, säger Torsten ödmjukt.

Nye chefen för HvSS föddes i en officersfamilj, men yrkesvalet var inte självklart. Först hägrade en civilingenjörsutbildning. Efter lumpen på Ing 3 gick han reservofficerskurserna och gjorde frivilligtjänst på P10. Det var då han upptäckte hur kul det är att utbilda soldater och valde officersyrket.

Först var det en traditionell militär bana som plutonchef och kompanichef för ingenjörförband. Så småningom mera avancerade uppgifter med anknytning till lednings- och telekrig inklusive studier vid utländska akademier.

Vintrigt möte med nye skolchefen HvSS. Torsten Hallstedt, 48, lämnar insatsstaben för det mer jordnära hemvärnet.

Torsten hann också vara chef för en gränsingenjörbataljon och utbilda sina värnpliktiga befäl, något som kommer väl till pass i chefsrummet på HvSS.

TVILLINGAR

Där tänker han stanna åtminstone tre år, om inte något oförutsett inträffar.

– Kurser och utbildning är skolans kärnverksamhet. Det är där jag kommer att vara men också lägga tid på att lära känna hemvärnet i stort. De som känner mig vet att jag engagerar mig i personal och verksamhet.

Den före detta Norrbottenssonen har funnit sig väl tillrätta med familjen i Segeltorp söder om Stockholm och får inte så långt till jobbet. Han kommer därför antingen mycket tidigt eller något senare beroende på om han måste lämna sexåriga tvillingarna Amanda och Johanna på dagis. Fru Kerstin har ett ansvarsfullt jobb inom ett stort reseföretag så Torsten har inget att skylla på.

Två snabba frågor till sist:

Har du nånsin sett en hemvärnsman?

– Javisst, senast för tio år sen då vår bataljon samarbetade med kretsen i Pajala. De var en förutsättning för våra kontakter med befolkningen och hemvärnet stod för lokalkännedomen.

Får vi gå barhuvade på HvSS nu?

(Här inleds genast ett stabsarbete enligt metoden "chefen tänker högt")

– Tja, uniformen speglar Försvarsmakten och sättet på vilket vi bär den visar att vi lever upp till den militära traditionen. Å andra sidan känner jag inte till sederna på skolan. Vi får väl se om promenaden mellan bastun och slottet kan ske utan mössa.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON

Introutbildning även för avtalspersonal

■ Alla som skriver hemvärnskontrakt måste genomföra en introduktionsutbildning. Från den 1 februari i år är utbildningen även obligatorisk för avtalspersonalen.

– All personal ska genomgå introduktionsutbildningen så man får samma ingångsvärden. Då får man bland annat kunskap om hemvärnet och vilket typ av förband man hamnat i. Målet är att skapa så sammans-

vetsade förband som möjligt, säger Marianne Hultman, utbildningssamordnare på HvSS.

Merparten av utbildningsgrupperna är enligt henne positiva till beslutet.

– Nästan hälften av utbildningsgrupperna genomför introduktionsutbildning för avtalspersonal redan i dag och många tycker det är en självklarhet. Framförallt tycker avtalsorganisationerna att det är bra.

De ska skydda mot nya hot

Kemiska vapen, farligt gods, radioaktivt material, bakterier eller virus är potentiella hot både mot hemvärnet och det civila samhället. I Umeå håller man på att bygga upp den första CBRN-plutonen.

■ En av de mest uppenbara riskerna är olika typer av CBRN-vapen. Med i dag finns det många andra hot, bland annat transporter av farligt gods. Vid olyckor med farligt godstransporter kan hemvärnets resurser komma att nyttjas. Detta gjordes i Halland 2005 där en tåg-vagn lastad med klorgas spårade ur.

En annan tänkbar uppgift kan vara att kartlägga radioaktivt nedfall i Sverige efter en olycka i ett svenskt eller utländskt kärnkraftverk. Ett hot som nämns är bomber som innehåller radioaktiva material, i dagligt tal "smutsiga bomber". Även här kan en uppgift vara att kartlägga spridningen av radioaktiva ämnen.

Olika former av bakterier eller virus kan spridas inom de egna förbanden förorsakade av bristande hygien eller brister i hanteringen av livsmedel. Här kan hygiendusck av trupp bli en uppgift för CBRN-plutonen.

EN FÖRSTA ÖVNING

I Västerbotten har plutonen redan bedrivit två övningar. Första gången var det genomgång av C-stridsdräkter och olika typer av detekteringsutrustning som finns inom Försvarsmakten. Allt ifrån C-indikeringsutrustning 98 med de klassiska nervgasbrickorna och indikeringspapper, till mer avancerade elektroniska instrument, se faktaruta.

Den andra övningen handlade mer om hur det är att uppträda i C-stridsdräkt och genomföra normal soldatverksamhet. Här fick deltagarna känna på problematiken med att kläder som inte släpper in något, inte heller släpper ut något. Trots att det var minusgrader vid övningen var vätskeförlusterna på grund av svettning mycket omfattande.

Under övningen var Tina Sehlstedt, 611 bataljonens

Under 2005 transporterades 14 miljoner ton farligt gods efter våra vägar (enl SCB).

FAKTA

Även hemvärnet har CAM-detektorer för C-stridsmedel.

CBRN står för Kemiska (Chemical), Biologiska (Biological), Radiologiska (Radiological), Nukleära (Nuclear) ämnen. CBRN avser ämnen och material som är hälsofarliga, sjukdomsalstrande eller utsänder joniserande strålning. Denna benämning har från 1:a Juli 2006 ersatt begreppet NBC.
Källa: <http://www.faktasamlingen.cbrn.foi.se>

SkyddC

Totalförsvarets skyddscentrum, placerat i Umeå. Försvarsmaktens kunskapscentrum för skydd mot CBRN-händelser. Mer information: <http://www.skyddc.mil.se>

CAM (Chemical Agent Monitor)

Ett personburet C-detektionsinstrument som finns på alla förband inom Försvarsmakten inklusive hemvärnet.

RAID (Rapid Alarm and Identification Device)

C-detektionsinstrument som används för varning av kemiska stridsmedel eller industrikemikalier. Till instrumentet finns en särskild fjärravläsningsenhet.

Källa:

<http://www.faktasamlingen.cbrn.foi.se>
<http://www.skyddc.mil.se>

skyddstekniker, en av instruktörerna. Till vardags arbetar hon på FOI och avdelningen för Medicinskt skydd mot biologiska ämnen. Hon har även deltagit i SkyddC internationella beredskapsenheter.

– Jag tror att förmågan hos hemvärnet att hålla en CBRN-pluton på fötter har goda förutsättningar att lyckas i Umeå med de resurser i form av kompetenta instruktörer som finns här. Plutonen får erfarenheter

Kommer dagens värnpliktiga vid Totalförsvarets SkyddCentrum att bli en efterfrågad grupp för det framtida hemvärnet?

från de olika beredskapsförbanden och kunskap om hur komplicerade CBRN-uppgifter kan lösas med få soldater, säger Tina Sehlstedt.

KAN VERKA PÅ STORA AVSTÅND

Plutonen har skrivit tilläggskontrakt under hösten 2006 och bygger på med 10 timmar under våren 2007.

– Den långsiktiga planen färgas av rikshemvärnschefens behov, men det är kanske inte en alltför djärv gissning att det här kan utvecklas till en differentierad insatspluton. En DI-pluton skulle kunna ha 60-timmars kontrakt med särskild inriktning mot specialtjänsten. För vår del skulle det innebära att vi har en pluton väl lämpad inom CBRN-området och att de DI-plutoner som sätts upp i landet kanske ska kunna verka inom en större radie än 300 kilometer. För de befolkningstäta delarna av landet är det nog ingen nackdel att kompetensen i Umeå kan nyttjas söder om Sundsvall, säger Lennart Eriksson, chef för 611 bataljonen där plutonen ingår.

Utöver olyckor finns även risken för olika terrorangrepp där hemvärnet inom uppgiften

ytövervakning även måste utföra någon form av detektering av farliga ämnen. Allt för att chefer på olika nivåer snabbt ska få goda beslutsunderlag och handlingsfrihet.

– Det som är viktigt är att ledningen ovanför plutonen också är tränad i CBRN. Systemet blir starkt och funktionellt då vi nyttjar DI-plutoner och samtränade bataljonsstaber. Det hänger också samman med den differentiering av olika bataljonsstabers förmåga som diskuteras, säger Lennart Eriksson.

– Det är bra att kompetensen sprids inom Försvarsmakten,

framförallt inom hemvärnet där det i dagsläget finns stora utvecklingspotentialer, säger överstelöjtnant Torbjörn Lundkvist på SkyddC.

NATURLIG PLATS

Där pågår just nu försök med en "lätt CBRN-grupp". Den kommer att ingå i NBG och är en del av Skyddscentrums nationella och internationella krisberedskap. Gruppen kommer framförallt att arbeta med informations- och underrättelseinhämtning samt delgivning och härifrån kan hemvärnet hämta många erfarenheter.

– Från vår sida ser vi även fördelen av att det skapas en naturlig plats inom hemvärnet för soldater som utbildas i CBRN-befattningar, dels för befäl men även för övriga värnpliktiga vid CBRN-kompaniet, säger Torbjörn Lundkvist.

Även på andra håll än i Västerbotten är liknande enheter på väg att bildas. Under Hallandsgruppens ledning kommer två grupper att skapas, en i norra Halland och en i södra Halland. De kommer eventuellt i gång med sin verksamhet under våren 2007.

TEXT & FOTO: JOHAN SJÖDIN

Specialplutoner breddar hemvärnet

I framtiden kan den vanliga skyttesoldaten i hemvärnet få sällskap av trafiksoldater, militärpolis, pionjärer och CBRN-soldater.

■ – Vi tittar på möjligheten att utveckla specialplutoner och öka hemvärnets förmåga genom ökad differentiering. Inga beslut är än så länge fattade men sakansvariga inom respektive område kommer att få ett uppdrag att titta på möjligheterna och se om det går att genomföra, säger stabschefen Thomas Johansson på rikshemvärnsavdelningen.

Det förslag som diskuterats är trafikpluton, militärpolispluton, pionjärpluton och en CBRN-pluton. Trängregementet i Skövde vill tillsammans med Skaraborgsgruppen sätta upp en trafikpluton.

FRISTÄLLER POLISEN

– Det finns ett behov i hemvärnet att ha soldater som kan dirigera trafik och markera kringvägar i krig. Även om stöd till samhället inte är deras förstahandsuppgift kan de även användas för att markera omvägar vid skogsbrand och översvämningar så man kan friställa polisen till andra uppgifter, säger N-E Nilsson, chef på Skaraborgsgruppen.

Trängregementet som grund-

utbildar trafiksoldater kommer att spela en huvudroll.

– De svarar för rekrytering och vidmakthållande medan vi placerar in plutonen i hemvärnsförbandet. Det blir ett extra tillskott, vi tar inte bort någon annan pluton, säger N-E Nilsson.

Han anser att en ny, specialiserad, pluton kan vara positiv för nyrekryteringen.

– Hemvärnet utnyttjar soldater som är specialiserade som vanliga skyttesoldater. Nu när vi en helt annan målgrupp. Soldaterna blir rekryterade till det de är grundutbildade på och vi tror det kan öka rekryteringen på Trängregementet. Hemvärnet lockar fler om man har stor bredd och det är bra med differentierade förmågor. Jag tror man kan få personal till hv-trafikplutonen väldigt snabbt.

CHANS SPECIALISERA SIG

Eftersom en trafikpluton är ett rörligt förband tror han att även personal i avtalsorganisationer som Kvinnliga bilkåren och FMCK som arbetar med fordon kan få chansen att specialisera sig.

På Trängregementet, T2, vill man gärna bidra till en trafikpluton.

– Det finns behov som inte kan tillgodoses med de normala insatsförbanden vid till exempel nationella övningar, stöd till samhället, och förflyttning av utlandsstyrkan. I dagsläget får soldaterna ingen repetitionsövning om de inte ingår i ett insatsförband. Vår utbildningsinsats kan man ta vara på i hemvärnet samtidigt som man tillgodoser ett behov, säger Håkan Jansson, stabschef på T 2.

Hur snabbt kan ni påbörja arbetet?

– Möjligheten finns ju att börja rekrytera bland de som lämnat grundutbildningen och står i beredskap.

Än så länge har inget uppdrag gått ut om specialplutonerna men Livgardet kommer i så fall ansvara för militärpolisplutonen medan en pionjärpluton lämpligast sätts upp på Göta ingenjörregemente, Ing 2. För CBRN-plutonen ansvarar Totalförsvarets skyddscentrum i Umeå. Se artikel på sidan 10.

THERESE ÅKERSTEDT

Remmene blir skjutfält igen

■ Ansvar för skjutfältet ska ligga på P4 i Skövde som också kommer att bedriva en viss övningsverksamhet på Remmene. Men det är i första hand hemvärnet som ska öva där.

– Men det blir inga skjutningar med stridsvagnar och andra stridsfordon utan frågan om grupperingsövningar, säger Tommy Nygren, en gång I15-officer som nu arbetar med skjutfälsfrågor i Högkvarteret.

Kommunerna är inte odelat positiva utan hade hoppats få expandera när fältet lades ner 2005. Men det visar sig att det inte går att exploatera på grund av all livsfarlig oexploderad ammunition.

Det är framför allt hemvärnet som ska öva på Remmene, en nödvändighet då antalet skjutfält blivit allt färre i Västsverige och då det moderna hemvärnet ska öva i större förband, vilka kräver större ytor. På Remmene kan man bland annat skjuta med kulsprutor under realistiska former, vilket inte är möjligt på Bråt.

När det gäller Bråt finns inga planer på nedläggning, säger Tommy Nygren. Kommunen trycker på för att komma över marken för bostadsbyggande och annat men det beslut som nyligen togs i skjutfältsutredningen ligger fast.

– Hemvärnet behöver den lilla del som är kvar av Bråt, säger Tommy Nygren. Där finns skjutbanor av ett slag som vi inte har på Remmene.

TORKEL IVARSSON

Frivilliga skytte- rörelsen (FSR)

inbjuder till
VÄRMLANDSSERIEN AK 4.
Banskytte på hemmabana
för hemvärnspersonal.
Information och inbjudan
finns på
www.kpistskytte.se
Anmälan omgående.

Balans behövs inom försvaret Bluffkrig mot Serbien och Irak

– Ja!

Inledande frågan är lång med flera alternativ. Men översten och försvarsdebattören Bo Pellnäs svarar milt men bestämt att hans huvudkritik mot svenska försvaret är den nya inriktningen.

Han fick utveckla sina synpunkter när vi träffade honom i hans hem i Brösarp på Österlen, i närheten av klassiska skjutfältet Ravlunda.

■ Bo Pellnäs är med rätta en respekterad försvarsdebattör. Den 67-årige översten av första graden var bataljonschef på Cypern 1983–84, chef för FN-observatörer i Afghanistan 1988–89, chef för FN-observatörer i före detta Jugoslavien 1992–93, militär rådgivare till Lord Owen och Thorwald Stoltenberg 1993–94, chef för gränsövervakningsstyrkan i Serbien och Montenegro 1994–95 och chef för OSCEs förbindelsekontor i Belgrad 1998–99. Han har dessutom skrivit två uppmärksammade böcker om krisen på Balkan: *Utan slut?* och *De hundra dagarna*.

Hans insikter och åsikter om främst svensk försvarspolitik, de internationella oroshärdarna och Sveriges roll i dessa är alltså tunga. Ofta får han kommentera dessa frågor i press, radio och TV och han skriver dessutom varje månad en krönika inom området i Upsala Nya Tidning.

– Det har jag avtal med tidningen om. Ibland blir det också något inlägg i Svenska Dagbladet. I Dagens Nyheter är det svårt att få in något. De verkar prioritera partsinlagor från olika intresseorganisationer.

Det kan möjligen ha framstått som om Bo Pellnäs är allmänt kritisk till det svenska militära engagemanget utomlands.

DÖRREN VIDÖPPEN

– Men så är det inte alls, säger han och lägger in en vedklabb till i braskaminen, tvärtom. Men jag tycker att vi också på allvar måste börja fundera över vad Sverige behöver för territoriellt försvar med tanke på utvecklingen i närområdet. Vi har fått en förenklad syn på det interna-

Milt cyniskt men väl underbyggd kommer Bo Pellnäs åsikter.

– Vi har all anledning att följa Ryssland noga. Man kan undra vad som kommer efter Putin. Många i den gamla nomenklaturen har råkat illa ut och där finns en farlig dröm om återupprättad storhet.

tionella engagemanget. Det är förståeligt. Det fanns ett så stort motstånd mot att rusta ner, att man med all kraft kastade sig mot dörren till ett internationellt engagemang. Den står numera på vid gavel.

Där tycker han att det saknas en balans och att alla de pengar vi i dag satsar på internationella förband på något sätt måste nyttiggöras i vårt närförsvaret också.

– Ja vi utbildar och skickar iväg förband som blir samtränade. Sedan kommer de hem och är borta, suckar han.

Det mest omdiskuterade inom det internationella insats-

försvaret i dag är det växande engagemanget i Afghanistan.

– Jag är tveksam till vilken nytta vi i själva verket gör i Afghanistan. Jag har ju själv varit där ett år. Jag har en oerhörd respekt för svårigheterna att överhuvudtaget agera där utav många skäl, inte minst kulturella. Men det kanske ändå är mer rimligt att vara i Afghanistan än när vi var på Cypern. Det där borde Nato ha kunnat reda upp på egen hand eftersom både Grekland och Turkiet är med i Nato.

KAN BLI PINSAMT

En fråga vi har med oss handlar om det som vissa kallar enorma kostnader för våra internationella insatssyrkor. Bo Pellnäs är tveksam. Han är inte säker på att kostnaderna är så enorma.

– Om jag förstått det rätt så har försvaret inte tillräckligt snabbt kunnat dra ner på varken materielsidan eller personalsidan. Mycket av kostnaderna på framförallt materielsidan är ju bundna av långa avtal.

Men vad är det då för närförsvaret, invasionsförsvaret egentligen behöver nu 2007 och några år framåt. Det är inte lätt att svara på, menar Bo Pellnäs eftersom vi för tillfället inte har något hot mot oss. Hotbilden var ju tidigare klart uttalad.

– Ja men en förändring kan komma fort. Vi blir sårbara om vi inte har beredskap hemma utan bara satsar utomlands. Slutsatserna kan bli obehagliga. Det finns tendenser inom vårt närområde som kan utvecklas till risker inom kanske sådär femton år. Då tänker jag främst på utvecklingen i Arktis. Den kommer att påverka framförallt

Sverige och Finland. När isarna successivt smälter i Arktis så ökar Rysslands möjligheter att utvinna både olja och gas i området, vilket säkert leder till en upprustning av Norra Ishavsmarinen. Skulle oljeledningen i Östersjön leda till även en upprustning av Östersjömarinen kan det bli pinsamt att vi gjort oss av med våra egna sjöstridskrafter.

EN POLITISK BLUFF

Bo Pellnäs har varit från i sina krönikor mot USAs roll i både Serbien och Irak.

– Jag har väl utvecklat ett litet mått av cynism efter alla mina internationella år. Jag anser det helt klart att det var USA som drev fram Natos bombningar i Serbien. Skälet, som angavs vara etnisk rensning, var en politisk bluff som i efterhand förvandlats till en sanning. Det var ju en motsvarande bluff som USA använde för att anfälla Irak. Ur folkrättslig aspekt ser jag ingen skillnad på att angripa Serbien eller Irak. Jag visste ett år i förväg att USA skulle starta krig mot Irak och grundskälet är naturligtvis makten över oljan.

Han är orolig för USAs agerande i Mellanöstern.

– Ja de skapar tyvärr ett motsatsförhållande till arabvärlden. Frankrike är naturligtvis oroat. Landet är mer en Medelhavsstat än en Atlantstat och har gamla starka kopplingar till arabvärlden. Fransmännen vill minst av allt ha en konflikt med islam.

TEXT & FOTO:
BENGT PLOMGREN

Läs också Pellnäs syn på hemvärnets roll och framtid på sid 31.

Frivilligt leta ammunition

■ Den avdelning i högkvarteret som ansvarar för skjutfälten vill ha hjälp av hemvärnspersonal för så kallad yttelning. Det innebär att man hittar och märker ut ammunitionseffekter som medföljande röjningsexperter sedan tar hand om.

– Detta är inget som vi lägger oss i. Om enskilda hemvärns-soldater på eget initiativ och efter frivilligt åtagande ställer upp är det deras sak. Vi kan varken beordra, rekommendera eller avråda dem att göra den här insatsen, säger stabschefen vid rikshemvärnsavdelningen Thomas Johansson.

Bra träning för Nijmegen

■ Ska du gå Nijmegenmarschen och behöver några mil i benen, eller kanske bara vill komma ut och gå så finns alternativ att välja på helgen den 1–3 juni.

Roslagsmarschen i Stockholmstrakten och Elfsborgsmarschen i Göteborgstrakten den 2–3 juni.

Närmare information: www.elfsborgsmarschen.se. Roslagsmarschen@passagen.se

Insatspluton på norsk mark

Under Cold Response har en hemvärnsinsatspluton verkat under norsk ledning. För att samla kunskap för kommande samövningar.

■ Insatsplutonen ur Lapplands-jägargruppen består av soldater från Pajala, Kiruna, Kalix och Gällivare. 38 hemvärnssoldater med syftet och målsättningen att få så mycket kunskapsutbyte som möjligt av övningen.

– Bara att lära oss Nato-termer och ändra tiden till zulu-tid (en gemensam tid som används under övningen) var en aha-upplevelse för soldaterna, säger överstelöjtnant Magnus Ståhl.

Uppgifterna i Norge varierar från att bland annat markera vägspärrar till att delta i strid.

– Insatsplutonerna är hemvärnets spjutspets. Vi har de tyngsta vapnen och är slagkraftigast, säger Hans Erik Aro, 24, ställföreträdande gruppchef.

Insatsplutonen består av yngre soldater än vanliga hemvärnsplutoner, och medelåldern ligger på omkring 35 år. Flera har även gjort internationell tjänst.

– Jag har sökt till Kosovo. Jag vill göra utlandstjänst för att kunna utvecklas som människa. Får jag chansen så tar jag den.

De norska hemvärnsmännen är här under plikt, där märks

Hans Erik Aro: Insatsplutonerna är hemvärnets spjutspets.

den största skillnaden mot den svenska plutonen.

– Svenska hemvärdet är ju frivilligt och därför vet vi aldrig vilka som kommer. Vissa har inte möjlighet att delta, det är tråkigt, säger Hans Erik Aro.

Under övningen hjälper nationerna varandra med olika typer av utrustning.

– Vi har bandvagnar som kan ta sig fram i terrängen och granatgevär. Norrmännen å andra sidan har en mycket bra ledningsutrustning, säger Magnus Ståhl.

Hans Erik Aro tycker att det

är en väldigt nyttig utbildning och att det är en bra sammanhållning i gruppen. Han hoppas att få se fler unga insatssoldater i hemvärdet.

– Vi får en utbildning på hög nivå och det är ett bra alternativ om man vill fortsätta i det militära på hemmaplan. Det kan inte jämföras med lumpen, alla här är motiverade och är här av fri vilja. Man tar inte ledigt från jobbet för att åka till en sådan här övning om man inte tycker att det är kul, säger han.

TEXT & FOTO:

ALEXANDRA LEYTON-ESPINOZA

Ny ungdomsutbildning ger kontrakt

Hemvärnets ungdomsutbildning är tidskrävande och kostar mycket pengar. En ny ungdomsutbildning är tänkt att både tillgodose hemvärnets behov av rekrytering och ungdomarnas intresse.

■ – I dag tas ett litet antal ungdomar ut för att göra värnplikt. För många hemvärnsungdomar är det deras högsta önskan. Om de inte kan göra värnplikt vill de ha ett riktigt hemvärnskontrakt. På det här sättet kan vi tillgodose deras önskningar och vårt behov av rekrytering, säger rikshemvärnschefen Roland Ekenberg.

Skånska gruppen, Kalmar- och Kronobergsgruppen samt BohusDalgruppen ska utarbeta

ett förslag på en ny ungdomsutbildning till den 1 juni i år. De ska bland annat se över hur man kan kvalitetssäkra utbildningen och förbereda för de försök som ska genomföras under 2008.

– Vi har höga krav på kvalitet och att det är en seriös utbildning eftersom det rör sig om ungdomar i uniform, säger Roland Ekenberg.

Tanken är att ungdomsutbildningen ska kompletteras

med en militär stridsutbildning efter 18 års ålder. Målet är att de ska kunna skriva avtal med hemvärdet när de fyller 21.

På Skånska gruppen är en kvalitetssäkrad ungdomsutbildning efterlängtat.

– Vi har över tusen ungdomar engagerade i Skåne och det här är ett sätt som hemvärdet kan växa när antalet värnpliktiga minskar, säger Per Bendegard på Skånska gruppen.

Hur man ska organisera va-

pen- och introduktionsutbildningarna är några av frågeställningarna liksom utarbetandet av nya bestämmelser.

– Vi måste skapa en tydlig målbild med utbildningskontroller varje år innan ungdomarna går vidare till nästa nivå, säger Per Bendegard.

Arbetet ska även samordnas med den översyn som Försvarsmakten gör av sina ungdomsutbildningar.

THERESE ÅKERSTEDT

Hemvärnssjukvården ses över

■ Kulor, granater, trafikolyckor eller kemiska stridsmedel. Soldater kan skadas på många olika sätt vilket ställer stora krav på sjukvårdarna. Nu vill rikshemvärnschefen göra en översyn av hemvärnets sjukvård tillsammans med generalläkaren.

Elfsborgsgruppen hoppas få delta i arbetet som planeras att börja i höst.

– Vi vill ha en utredning om sjukvården i hemvärdet och stödja Försvarmaktens medicinska centrum i utvecklingen, säger Bert-Erik Pousar, chef Elfsborgsgruppen.

Han anser att den nuvarande standarden i hemvärdet är för låg.

– Den sjukvård vi har i dag är

inte tillräcklig i väpnad strid. Skjuter man så blir folk sårade. Sjukvården är prioriterad i utlandsstyrkan men det gör inte mindre ont att bli skjuten i Sverige än i Afghanistan. Vår civila sjukvård är otroligt kompetent men vanliga ambulanser åker inte in i en krigszon och hämtar folk. Därför behövs duktiga sjukvårdare på skadeplatsen och som transporterar de skadade, säger Bert-Erik Pousar.

Ett sätt är att rekrytera värnpliktiga sjukvårdare till hemvärdet.

– I dag utbildas värnpliktiga sjukvårdare men den utbildning de får duger inte i utlandsstyrkan, men de utbildas i och för sig för en krigssituation. Utbild-

ningen kostar mycket pengar och då borde vi använda dem i hemvärdet. Elfsborgsgruppen försöker rekrytera tre sjukvårdsgupper med bra kompetens för våra insatskompanier.

MÅNGA VAKANSER

Hemvärnets sjukvårdsgupper bemannas normalt av Röda korset men på Elfsborgsgruppen har det varit många vakanta befattningar.

– Vi har därför försökt rekrytera soldater som varit grundutbildade sjukvårdare. Förra våren skickades 150 brev ut vilket gav 15 nya sjukvårdare. Vi har inte gjort något massutskick utan väntat oss till de som gjort värnplikten under 2000-talet.

I vår ska vi skicka 50 brev till, säger Mats Andersen som är chef på utbildningssektionen.

– Många har varit sjukvårdssoldater i utlandsstyrkan och en del jobbar även civilt som sjuksköterskor.

Eftersom sjukvårdarna redan gått en utbildning motsvarande den Röda korset ger så behöver de ingen grundutbildning. För att bibehålla kompetensen utbildas de både separat i hemvärdet och tillsammans med Röda korset.

– Eftersom vi tillhör Försvarmaktens medicinska centrum så har vi bra stöd med lokaler och instruktörer, säger Mats Andersen.

TERESE ÅKERSTEDT

SBK har hög svansföring

■ Försvarmakten och Svenska Brukshundklubben är överens om att ledorden för 2007 är informera och leverera. Samarbetet har utvecklats och SBK är den enda frivilligorganisation som får ökade anslag och uppdrag.

– Ni är aktiva, tar initiativ och är lyhörda men information, rekrytering och uppfyllnad av vakanser i hemvärdet måste bli bättre säger major Stefan Törngren från Högkvarteret.

Intresset för hund i förband är stort och bevis gavs senast på SBKs utbildningskonferens.

SBK nådde 50 procent 2006, men har i dag 375 hundar under

utbildning. Det tyder på en efterläpning eller utdragen utbildningsgång, säger Sven-Börje Persson, produktionsledare på Svenska Brukshundklubben, som upprepade budskapet från konferensen 2006: 6–9 månaders kurstid, minst ett kurstillfälle per vecka och två instruktörer så att ekipagen snabbt kommer ut till förbanden.

– Gör vi rätt saker i klubbar och distrikt kommer vi att lyckas med vår huvuduppgift att förse hemvärdet med ekipage och personal till 2008 vilket är ett krav från rikshemvärnschefen.

Budskapet från Försvarmakten är glasklart; effektivisera, kraftsamla och fokusera på att tillsätta vakanser och leverera uppdragen. Med vakanser i förbanden blir det inga tilläggs-

Janni, hemvärnets vassaste hund visar vapen och amsök i kongressalen. Janni är certifierad räddnings-, bevaknings-, säkerhetssökande- samt eftersökshund för polisen.

dressyrer eller specialutbildningar.

– Det finns inget viktigare för SBK-distrikt och utbildningsgrupper än att rekrytera och utbilda ekipage samt hundtjänstpersonal. Vi biter oss själva i svansen om vi lägger energi på annat än vad rikshemvärnschefen beslutat om, säger Sven-Börje Persson.

På de stora frågorna, transport av hundar, beväpning samt hundmaterial gavs det inga kla-

ra svar förutom att arbete pågår. Det som ser ut att komma först är en ersättare till den så kallade hundhinken som ersätts av en ryggsäck rikligt fylld med vad ekipaget behöver. Leverans är planerad till 2008 enligt major Stefan Törngren. Hundburar godkända för transport kommer inte att levereras 2007 och troligen ej heller 2008. Förbud mot transport av hund utan godkänd bur togs i april 2005 och tills vidare gäller att privata bilar med burar ska användas.

TEXT & FOTO: BO ERIKSSON

Oblyat kan slå mot stridsskjutningen

■ Ett förslag från naturvårdsverket om att inte tillåta skjutning med blyad ammunition i terräng kan leda till ett förbud från och med den 1 januari 2008.

För Försvarmaktens del skulle detta slå mot fältskjutning och stridsskjutning med 7,62 millimeters ammunition, som används för kulspruta

m/58 och hemvärnets automatkarbiner. Med ak 5 skjuts redan oblyat och skjutning med blyad ammunition är fortfarande möjlig på banor med miljökulfång.

Försvarmakten arbetar nu för att få undantag från kravet.

– Om dispensen inte går igenom kan det betyda vissa inskränkningar i skjutningen 2008, säger stabschef Thomas

Johansson vid rikshemvärnsavdelningen.

Oblyad ammunition är dyrt. En patron 7,62 kostar 5:40 mot i dag 3:85. I reda pengar blir det cirka en miljon kronor mer för hemvärdet per år.

– Vi tycker att förslaget är rätt från miljösynpunkt, men vill samtidigt ha en tidsfrist eftersom vi inte är säkra på att till-

gången räcker, säger örlogskapten Lars Moe, miljöhandläggare på högkvarteret.

Leveranser av oblyad ammunition inleds hösten 2007 men det är osäkert om de täcker hela försvarets behov under 2008.

– Vi jobbar för att verksamheten ska kunna fortgå som vanligt, säger Lars Moe.

ULF IVARSSON

Hemvärns-tjänst kan bli meriterande

■ Är du med i hemvärnet och vill testa dina kunskaper utomlands?

Nu förs en dialog mellan Utlandsstyrkan och representanter från rikshemvärnsrådet om att göra hemvärnstjänst meriterande vid ansökan till internationell tjänst.

– Det är i stort en fråga om rekrytering, vi vill rekrytera ur Utlandsstyrkan och de vill rekrytera från hemvärnet. Utlandsstyrkan efterfrågar ett större urval av sökande till befattningarna, säger hemvärnsombudsman Mats Jonsson.

I dag är kravet för att söka utlandstjänst betyget 10-7-7. Ett förslag som diskuterats är att låta duktiga hemvärnssoldater komplettera sina vitsord så de når upp till kravet, vilket i så fall gör att fler får möjligheten att söka internationell tjänst.

– Man utvecklas ju med åren och kan genom fortsatt utbildning i hemvärnet bli en mer kompetent soldat, säger Mats Jonsson.

En annan förändring som man också diskuterat gäller soldater och befäl som vidareutbildat sig i hemvärnet och nått olika befälsbefattningar. De har inte tidigare kunnat söka befattningar motsvarande sin hemvärnsbefattning men det kan också komma att förändras.

Inget är bestämt än så länge men det verkar lovande.

– Alla i arbetsgruppen har en positiv grundinställning till dessa frågor. Det ger möjligheten för fler att söka internationell tjänst. De som kommer tillbaka till hemvärnet från Utlandsstyrkan bidrar både med kompetens och inspiration.

Till sommaren hoppas man att ett beslutsunderlag ska vara klart.

THERESE ÅKERSTEDT

Svensk-Finsk gränsövning

■ Historia kommer att skrivas när hemvärnet med Gränsjägarbataljonen i maj samövar med de finska Landskapstrupperna. 250 soldater från Sverige och Finland kommer att delta i övningen Rajajoki som betyder gränsälv. Övningsmomenten byggs upp kring Torne älv med sina möjligheter och problematik från urban miljö till ytövervakning längs älven.

Huvudsyftet är att få igång ett övnings-samarbete med Finland då 586 kilometer gemensam gräns förenar Sverige och Finland. En gräns som skall bevakas av Lapplandsjägar- och Gränsjägarbataljonen.

– Jo visst är det långt, men vi är bra på att agera över stora

ytor och leda verksamhet på avstånd säger övningsledaren och chefen för Lapplandsjägargruppen, överstelöjtnant Magnus Ståhl som från staben i Kiruna har 357 kilometer till bataljonsstaben i Haparanda.

Intresset för övningen är stort, framför allt i Finland där både media, militärer och försvarsministern ger den sitt fulla stöd.

– Finland håller på att bygga upp sina Landskapstrupper så övningen har rätt timing och det känns bra att få vara med och starta upp detta övnings-samarbete säger Magnus Ståhl.

– Förväntningarna från soldaterna är stora eftersom det är första gången vi samövar med

Magnus Ståhl. FOTO: ÅKE NORBERG

Finland berättar bataljonschefen kapten Nils-Göran Bäckström.

BO ERIKSSON

Hemvärnshandbokens slutvarv

■ Slutarbetet på hemvärnshandboken är planerat under perioden maj-juni och ett fastställande sker den 11 juni enligt gällande plan.

Ett sista remissvarv görs 15 april till 25 maj. Till hösten kan HvH finnas i en tryckt upplaga för distribution.

– Men detta är en rätt optimistisk plan, säger överste Christer Wulff som leder arbetet.

Hemvärnshandboken fungerar som ett uppslagsverk med anvisningar till stöd för chefer i hemvärnet. Senaste utgåvan är från 2001. Innehållet är delvis helt föråldrat. Då var hemvärnet en organisation till skydd för en mobiliserande armé, nu är vi en del av insatsförsvaret.

Ett särskilt kapitel handlar därför om beredskap. Nu gäller grundberedskap, hemvärnsberedskap och hemvärnslarm, de båda senare graderna bara vid krigsfara.

– Kapitlet är inte färdigskrivet, men målet är att öka tillgängligheten av delar av hemvärnet. Man kan tänka sig möjligheten att samla insatsplutoner från olika delar av landet, säger Christer Wulff.

En annan läsning som kommer att tas bort är kravet för att få ansluta sig. Nu gäller minst 85 dagars (svensk) grundutbildning.

En helt ny uppgift – stöd till myndighet – beskrivs i HvH med anledning av den nya lagen om försvarets stöd poli-

sen vid storskalig terrorism.

Övriga nyheter:

- Kapitlet om ersättningar bryts ut och sammanförs med motsvarande regelverk för frivillig personal i en särskild bok.
- En mer liberal tolkning av begreppet kontrakterad tid införs som en katalog
- Vapenförvaringsbestämmelserna klagörs i detalj
- I ett nytt avsnitt om säkerhetstjänst införs de nya reglerna för antagning.
- Veteran kan den bli som fyllt 50 år, tjänstgjort tio år och ansökt om veteranstatus. Både ordinarie och extra hvmän kan bli veteraner.
- Med inflytandet har omgestaltats och tillämpas redan.

ULF IVARSSON

Nya fordon från 2010

■ De nuvarande terrängbilarna är dåliga ur trafiksäkerhetssynpunkt och dyra i drift. De har dessutom ett antal år på nacken och behöver bytas ut inom en snar framtid.

– Terrängbilsgenerationen går mot sitt slut, nu tittar vi på nyanskaffning. Alla ska kunna

åka på ett tillräckligt bra sätt och kunna medföra både utrustning och hundar. Fordonen ska vara billiga att köpa in och underhålla, säger rikshemvärnschefen Roland Ekenberg.

Alla förband kommer dock inte att få fordon.

– De är tänka som ersättare

till den nuvarande terrängbilen, det är aktuellt för de förband som i dag har terrängbil 20, tilllägger han.

En arbetsgrupp ska ge förslag på olika alternativ innan sommaren och försök är planerade att börja i slutet av året och fortsätta under 2008.

Omstridda beredskapsavtal skrivs i hela landet

Chefen för armétaktiska kommandot, Anders Brännström, vill ha garantier för att hemvärnet ställer upp med militära insatser i fredstid.

■ Frivillighet räcker för stöd till samhället vid naturkatastrofer och olyckor och i krig gäller pliktlagen. Nu vill brigadgeneral Anders Brännström, chef för armétaktiska kommandot, ATK, också känna sig säker på att personalen verkligen kommer även för att lösa uppdrag i fredstid med vapen i hand. Det kan gälla gränskränkningar, kriminellt intresse för försvarets anläggningar eller i yttersta fall förberedelser för ett angrepp mot Sverige.

– Jag vill inte verka alarmistisk, men tänk dig ett nytt U 137 där man försöker frita ubåten, en ökad hotbild mot skyddsvärda objekt eller hot mot militär personal. I sådana lägen måste vi ha resurser att sätta in omedelbart.

FLER BEREDSKAPSAVTAL

Hemvärnet är alltid pålitligt vid eftersök, bränder, översvämningar, oljekatastrofer och liknande. Det håller överstelöjtnant Peter Tagesson, som i ATK ansvarar för den nationella samordningen på markarenan, med om. Minst 80 procent av dylika insatser som Försvarsmakten gjorde 2006 sköttes av hemvärnet.

– Vi vet av erfarenhet att det alltid går att få fram 30 man inom två timmar och oftast ännu fler. Då vi hjälpte jordbruksverket att samla in döda sjöfåglar förra vintern deltog hundratals hemvärnssoldater under den halvårslånga insatsen. Men det är något som vi inte kan lova, det rör sig trots allt om frivilliga.

Därför vill ATK ha ett bestämt antal särskilda beredskapsavtal av den typ som redan finns, fast möjligen för få – samlad statistik saknas. Avtalen skrivs under av den enskilde, Försvarsmakten och arbetsgivaren. Den senare lovar att släppa sin anställda inom den angivna tiden. Ersätt-

Hemvärnets väpnade insatser i fred är inte glasklart reglerade. Beredskapsavtalen är en omdiskuterad lösning.

FOTO: ANDERS KÄMPE

ningen varierar beroende på hur snabb inställelse som krävs. 120 timmars beredskap ger noll kronor, därefter växer summorna. Vid insats gäller dagersättning.

BREV TILL ALLA

I Kalmar- och Kronobergsgruppen har man fått in 60 intresseanmälningar som ska resultera i lika många avtal, tror överstelöjtnant B-G Svensson.

BohusDalgruppen redovisar 80 procent av de efterfrågade avtalen.

Fältjägargruppen i Östersund går ut med ett brev till samtlig personal, alltså inte enbart insatssoldaterna.

– Det blir en sporre för dem att utbilda sig till skyddsvakter, säger chefen överstelöjtnant Sven Matsson.

Från Boden rapporterar major Harry Thornéus cirka 90 avtal.

– Vi frågar nu samtliga plutoner i syfte att ge alla en chans, inte bara insats.

Livgardesgruppen i Stockholm var med på första försöket 2003 och har fortsatt med kontraktsskrivandet sen dess. I dag är antalet 130–140.

– Vi bestämde tidigt att alla i insatsplutonerna skulle skriva kontrakt och inte bara de som ville, säger major Ronny Schultz. Han tycker att principen är bra. De som är bättre utbildade ska ha högre beredskap.

Upprinnelsen till beredskapsavtalen var en utredning som gjordes av södra militärdistriktet. Målet var då en pluton per utbildningsgrupp.

– Systemet skulle provas i en

beredskapsövning men i brist på pengar var det bara vi som genomförde den. De andra sköt ut sig, säger Ronny Schultz.

NYTT KONCEPT

I beredskapsordern för 2007 står även att hemvärnet ska svara för ett mindre antal beredskapstroppar för främst IKFN-uppgifter och skydd av försvarets egna objekt.

– De närmaste åren har vi så få värnpliktiga inne att vi var tvingade att hitta ett annat koncept, säger Peter Tagesson.

Norrbottensgruppen står till exempel för beredskapstroppar under de veckor I 19, A9 och F21 inte har värnpliktiga inne i år. De har sex timmars beredskap och får 200 kronor per dag. Eventuell insats betalas enligt deltidsbrandmannaavtalet.

Erfarenheterna av hemvärnsberedskapstroppar 2006 är goda. En sattes upp av Lv6 och var ute på några skarpa uppdrag.

– Vi fick mycket beröm och tropparna är bra för bilden av hemvärdet hos yrkesofficerarna, säger överstelöjtnant Tomas Andersson, chef för Hallandsgruppen.

Han är mera kritisk till beredskapsavtalen som han betecknar som meningslösa.

– Behöver vi folk är det inget problem att få in 50–100 frivilliga på några timmar. Insatser i fred bygger på frivillighet, avtalen ändrar inte på det.

I Hallandsgruppen finns enligt Tomas Andersson en attityd hos soldaterna att inte vilja skriva på, men han räknar ändå med att få ihop en pluton.

SÄKRAR VID LARBORTFALL

Hemvärdet är inte det enda förband som ATK kan räkna med. Men budet går ofta först till hemvärdet vid olyckor och stöd till samhället. Ett vanligt uppdrag är också att säkra försvarets anläggningar när larret faller bort.

– Hemvärdet har extremt kort beredskapstid, lokalkännedom och är frivilliga. Det är en fundamental skillnad mot att vara piskad att göra någonting.

Anders Brännström som är chef för armétaktiska kommandot vill vara säker på att få tillräckligt med soldater när det krisar.

FOTO: ULF IVARSSON

Peter Tagesson: Hemvärdet är alltid pålitligt.

FOTO: ULF IVARSSON

Men jag måste ha svart på vitt, säger Anders Brännström.

ATK välkomnar hemvärdet under grundberedskap. Samtidigt är rikshemvärnschefen rädd för att fastna i en avtalsfälla och har varnat för rovdrift. En insats kan pågå i flera sjudagarsperioder.

Chefen ATK och rikshemvärnschefen har ändå kommit överens, vilket manifesteras i ett så kallat handbrev till förbanden. Kravet från hemvärnets sida är att byråkratin minimeras och att man inte får samla soldater med avtal i tillfälligt sammansatta förband.

ÖVERUTNYTTJA INTE

Rikshemvärnschef Roland Ekenberg är heller inte förtjust i tanken på att allt ska ersättas med pengar.

– Vi måste ändå utgå från att man är med i hemvärdet för att göra en insats för landet, låt vara i form av en kvalificerad fritidssysselsättning. Tyngdpunkten ska inte ligga på att betala för beredskap, utan att ge en rimlig ersättning vid insats.

Peter Tagesson håller med om att det är viktigt att inte överutnyttja avtalen.

– Men risken är inte så stor. Under 2006 plockades de fram vid ett enda tillfälle.

Stöd till samhället och räddningstjänst är däremot vardagsmat för hemvärdet. Under 2006 genomfördes 52 760 timmar. Det motsvarar tio normalstora brandkårer på heltid. Småland har varit hårdast drabbat av stormar, översvämningar och skogsbränder de senaste åren.

Personalen har fått slita utan att timmarna räknats som kontrakterad tid.

– Jag har inte märkt några tendenser att folk lämnar på grund av det, säger Bengt Göran Svensson, chef för Kalmar- och Kronobergsgruppen.

På sikt vill rikshemvärnschefen införa nya beredskapsgrader för hemvärdet och om så sker faller motivet för beredskapsavtalen helt. Han vill också ha enklare och mer enhetliga ersättningsformer för alla typer av insatser.

ULF IVARSSON

Vanligt med internationell tjänst

■ På Södertörnsgruppen har många av hemvärnssoldaterna gjort internationell tjänst.

– Vi har ett antal insatsplutoner där soldaterna brinner för hemvärdet och många gör utlandstjänst. Framförallt en av plutonerna har satt det här i ett bra system. Där är det ständigt några som är utomlands, säger Jan Ågren, ställföreträdande chef Södertörnsgruppen.

Han berättar att det är vanligt att soldaterna gör några år i hemvärdet, åker utomlands och sedan kommer tillbaka.

Finns det några nackdelar?

– Plutonerna blir tillfälligt dränerade på de bästa och grupperna splittras upp. Men när de kommer tillbaka kan de

berätta om sina upplevelser och grupperna kan ta tillvara på deras erfarenheter. Framförallt ger det soldaterna en verklighetsanknytning att inte bara leka krig i Sverige. Rent praktiskt kan det innebära att det är färre soldater i en grupp men vi ersätter inte dem som är borta. Målsättningen är att ha två reserver per grupp så vi kan öva med fulla grupper.

Borde kopplingen mellan hemvärdet och internationella tjänst bli tydligare?

– Det borde vara ett normalt förfarande eftersom det sätter press på hemvärnets utbildning, den måste vara av högsta klass så den fungerar utomlands.

THERESE ÅKERSTEDT

Rättelse

■ På sidan 10 i nr 1/2007 står att frivilligförsvaret i Västernorrland sköt salut för drottningen med 100 procents kvinnlig betjäning och att det var andra gången detta hade hänt (1:a gången 2004 i Färösund). Detta är helt fel. Sjövärnsskåren har sedan 1999 skjutit salut på HM Konungens födelsedag 30 april från Skeppsholmen med enbart kvinnlig betjäning. Det har blivit tradition och vi har den uppgiften som uppdrag från FM och kommer således även fortsättningsvis att göra detta.

JOHAN FISCHERSTRÖM

■ Sedan 2000 har Gotlands lottaförbund årligen åtagit sig och genomfört salut vid Färösunds salutstation. Salutdagen har alltid varit kronprinsessan Viktorias födelsedag den 14 juli. Således har det avgivits salut sju år i rad med kvinnlig salutbemanning på Gotland. Salutofficer har vid samtliga tillfällen varit kårchefen för Norra Gotlands lottakår, Birgitta Svensson. Tyvärr kommer salutstationen i Färösund och sannolikt ytterligare några att avvecklas varför det sannolikt är färdigsaluterat åtminstone på Gotland.

ÖVLT RUTGER BANDHOLTZ

Försvarsmakten glömde hemvärdet

■ Försvarsmakten har lämnat ett förslag till regeringen om att höja dagersättningen till 100 kronor om dagen. Det nya beloppet har man fått fram genom att den nuvarande dagersättningen på 72 kronor per dag slås ihop med helg- och förplägnadsersättningen och därefter avrundas upp till 100 kronor, men effekten på hem-

värdet glömde man bort. Om dagersättningen höjs kan kostnaderna för hemvärdet och de frivilliga avtalsorganisationerna öka med runt 9 miljoner kronor. Ökar inte anslagen med motsvarande belopp måste pengarna tas från den nuvarande verksamheten vilket kan leda till färre utbildningar.

THERESE ÅKERSTEDT

Varmt mottagande i Riksgränsen

TEXT & FOTO: THERESE ÅKERSTEDT

Morgonrodnad. Solen har inte hunnit över fjälltopparna när Hemvärnets alpina grupp drar i gång utbildningen i lavinkunskap.

Svenska, finska, samiska, meänkieli och norska.

Att vi befinner oss i Riksgränsen märks om inte annat på språken.

■ I Narvik har den 6. norska divisionen lyckas bryta fiendens anfallskraft. Två spaningspatruller ur Fjärrspaningsskvadronen från Setermoen flyr över gränsen in i Sverige. Där ska de omhändertas på hemvärnets två fasta gränsposteringar vid Riksgränsen. Det sammansatta kompaniet ur Lapplandsjägarbataljonen har också fått i uppgift att bistå avskurna norska förband genom vägvisning på svenskt territorium.

Lapplandsjägargruppen har inte bara stora ytor att bevaka utan också två långa landsgränser mot Norge och Finland. Samarbetet mellan länderna är därför av stor betydelse.

VINDEN BITER

Övningen Stålet lever upp till sitt namn. Termometern har passerat minus tjugo och vinden biter i ansikten. Solen har ännu inte hunnit klättra över horisonten när skotrarna åker ner i en liten fjälldal. Om-

givet av norska fjäll både i norr och öster syns taket på ett nergrävt tält. Två stora fångstarmar som ska underlätta vid gränsövervakningen leder in mot den norra posten. När normännen kommer åkan- de ska de ange lösen och identifieras innan de transporteras med bandvagn till staben i Katterjåcks turiststation.

Anders Bergwall ingår i hemvärnets alpina grupp tillsammans med resten av fjällräddningen. Hemvärnet får ovärderlig kompetens samtidigt som fjällräddningen får en chans att öva tillsammans. Här i fjällen är lavinkunskap livsviktig och alla soldater har på sig en lavinsändare.

– De svenska fjällen är farligare än Alperna ur lavinsynpunkt. Orsaken till att dödsiffrorna är lägre här beror på att det är färre människor som vistas i de svenska fjällen, säger Anders Bergwall som tillhör landets främsta expertis inom det alpina området.

Den största boven är vinden som gör att

snön packas på fjällens läsida. När snön som i dag är torr och porös kan de övers- ta lagren lätt komma på glid när belastningen blir för stor.

Anders Bergwall instruerar soldaterna i gränsposteringen hur man söker med en lavinsändare. Det gäller att skynda långsamt. En person som begravts i en lavin dukar snabbt under. Men det är viktigt att noga mäta ut platsen innan man börjar gräva och att alla har med sig en spade. Det kan nämligen röra sig om flera hundra kilo snö som ska grävas bort och kommer man någon meter fel förlorar man viktiga minuter. Lavinsondrar som man sticker ner i snön gör att man kan lokalisera kroppen mer exakt.

LEVER SIG IN

Efter en välbehövlig lunch är det dags för nästa övning. För att lära sig att ta hand eventuella flyktingar från kriget i Norge tränar soldaterna posttjänst med hem-

Rutinerad. Anders Bergwall är en av landets främsta alpina experter.

Bandvagn genom isen. En rutinsak för fjällets bilkårister. FOTO: BERIT JOHDET

Stopp. Vakterna vid den svenska gräns-posteringen ska se till att inga misstänkta personer tar sig över från Norge.

värnsungdomar som figuranter. Ungdomarna lever sig in i sina roller med liv och lust. Det blir en hel del brottande i snön innan ungdomarna får order om att vara lite mer medgörliga. Undervapenhot brukar inte flyktingar uppträda så trotsigt. När passen kontrolleras upptäcker en vaken soldat att tre av flyktingarna har samma för- och efternamn.

Något som blir tydligt är vikten av en ordentlig visitation. De bylsiga vinterkläderna är perfekta att gömma vapen i. En av tjejerna lyckas smuggla in en stor yxa, en granat och en pistol. Det väcker en hel del munterhet bland soldaterna som sett på medan posten som visiterat henneskar på huvudet.

– En yxa! Vad pinsamt!

Han kan i alla fall glädja sig åt att samma yxa även undgick upptäckt vid visitationen på den andra gränsposteringen.

Redan vid två börjar solen försvinna och termometern är nu närmare 25 grader minus. Att många hellre stannat hemma än gett sig ut på hemvärnsövning är inte konstigt. Samtidigt gör kylan och den vackra naturen att det blir en upplevelse utöver det vanliga.

Med skotrar går det snabbt att ta sig ut till gränsposteringarna men bilkåristerna som kör bandvagnar sätts på hårdare prov. Den milda vintern och ett skyddande snötäcke har gjort att isen fortfarande är svag. En av bandvagnarna går igenom vid sjökanten och vatten når upp till fönstret på förarsidan. Inget vatten läcker dock in och med hjälp av den andra bandvagnen lyckas bilkåristerna dra upp ekipaget. När sedan växellådan på en av de tre bandvagnarna går sönder blir det till att pussla med transporterna.

HÖG MEDELÅLDER

Major Peter Lindgren som är ställföreträdande chef för Lapplandsjägargruppen berättar att kompaniet fått stå för mycket av planeringen själva. Stora avstånd och sträng kyla ställer höga krav på stab- och tross. I år står Hakka-Nilivara kompani för huvudmannaskapet och kompanichefen Hans Åhl har fått allt att fungera smidigt trots missödet med bandvagnen.

– Det största problemet är att rekrytera ak 4-skyttar, säger han.

Att medelåldern är hög märks extra tydligt i år när insatsdelarna inte är med. Att deltagarna är rutinerade märks dock på hur bra stab- och trossdelarna fungerar.

Ute i koktältet gör ångan att kockarna håller sig varma. I koket är man förundrad över den stora matåtgången. Vilket kanske inte är så konstigt, den goda maten i kombination med kylan gör att man äter extra mycket. De 54 deltagarna som trotsat kylan för att resa ett tiotal mil till Riksgränsen behöver i alla fall inte svälta.

Soldaten Aimo Liukku som till vardags driver närradion i Gällivare ska lotsa de norska soldaterna från deras flyktingförläggning till polisförhåret. Där ska de identifieras och förhöras av en svensk polis. Även tidningens utsände får snällt finna sig i att svara på frågor som ställs av den pratglada Aimo Liukku. Han passar på att göra ett radioprogram från övningen och bandar intervjuer med övningens deltagare. Förhoppningsvis gör hans program att fler ansluter sig till hemvärnet eftersom det är svårt att rekrytera nya soldater.

Första gången övningen hölls var 2004 men i fjol blev den inställd i sista stund på grund av det hårda vädret. Aimo Liukku berättar att ett av 20-tälten blåste bort och det har inte sett till sedan dess. Förbandet hann precis åka tillbaka till Kiruna innan vägen till Riksgränsen stängde.

GOD STÄMNING

När de norska soldaterna omhändertagits och förhörts börjar det närmasigmidnatt. Innan de åker tillbaka över gränsen i bil har jag hunnit intervjuva deras övningsledning. Kapten Aleksander från Fjärrspaningsskvadronen vill inte uppge sitt efternamn men pratar gärna om den goda stämningen mellan det svenska hemvärnet och norska försvaret. Han säger att gränsövergången bidrar till att göra de norska yrkessoldaternas övning till något extra. I mars var det norrmännens tur att stå för värdskapet. Då åkte ett fyrtiotal soldater från Lapplandsjägargruppens insatskompani till övningen Cold Response. De kunde räkna med ett varmt mottagande. □

Det våras för hemvärnsflottan

■ I år är hela flottan av 200-båtar utgallrad och istället får hemvärnet sammanlagt 17 stridsbåtar av typ 90 H, där H betecknar halvpluton. De ska vara fördelade till 2008. Gotland har tackat nej med motiveringen att båttypen är svår att manövrera på öppet hav i grov sjö. De transporter till Gotska Sandön som tidigare sköttes av hemvärnet utförs nu av Sjövärnsskåren som övertagit en utmönstrad bevakningsbåt.

En stridsbåt i hemvärnet ska ha tre besättningar om vardera tre man. Fram till 2008 beräknas detta kunna uppnås. På sikt är dock rekryteringen av båtförare en stötesten, särskilt längs norrlands-

kusten. Där saknas i dag tre besättningar av tolv. Västernorrlandsgruppen, som har ansvaret i norr försöker därför rekrytera förare och maskinister ur muckande årskull på Amf 1.

En arbetsgrupp med representanter för högkvarteret, rekryteringscentrum och pliktverket undersöker om det är möjligt att utbilda två slags stridsbåtförare. Båda kan köra och navigera, men sen skiljer det sig beroende på vilket förband de ska tillhöra. Genomförs detta och om man uppnår en mera spridd uttagning rent geografiskt skulle potten lättare kunna räcka även till hemvärnet.

I dag produceras i snitt 30–40

TEXT:

ULF IVARSSON

FOTO:

ANDERS KÄMPE

besättningar per utbildningsomgång. De krigsplaceras i tre år och är därefter rekryteringsbara för hemvärnet. Stridsbåtförare började utbildas 1990 och under blomstringstiden fanns sex amfibiebataljoner, så antalet förare bör vara stort, men de måste i de flesta fall kompletteringsutbildas.

Kravet är att alla besättningar ska vara grundutbildade på stridsbåt.

– Vi lägger ner 1000 timmar på de värnpliktiga stridsbåtsförarna och elva veckors konverteringsutbildning som föreslagits som om skolning för 200-förare räcker inte. Också med tanke på de senaste haverierna måste vi känna oss

säkra på att olyckor i varje fall inte beror på brister i utbildningen, säger överstelöjtnant Christer Carlsson, marinavdelningen.

I den nya taktiska målsättningen för hemvärnet vill de marina företrädarna ha in ett stycke om bättjänsten, närmare bestämt föreslås uppgifter i hamnarna som har med hot mot samhället eller gränsskränkningar att göra. Elfsborgsgruppen har redan börjat öva för sådana fall.

Körförbudet som infördes efter att en stridsbåt sjönk i Stockholms skärgård under hösten 2006 hävs nu båt för båt och hemvärnsflottan sjösätts och går en ny vår till mötes. □

Samarbetet med lokala förråd prisas av de flesta utbildningsgrupper. Här Husie-förrådet i Malmö.

Splitttrad bild av materielläget

Förr var den usla materielen i hemvärnet en ständig följetong, nu har läget förbättrats. Fast fortfarande återstår mycket att göra, vilket framgår av tidningens enkät till utbildningsgrupperna.

TEXT: ULF IVARSSON **FOTO:** ANDERS KÄMPE

■ Det paradoxala är att utbildningsgrupperna med ytterst få undantag är nöjda med samarbetet med lokala FMLOG, samtidigt som det finns en ilska över försenad materiel, dålig materiel och i vissa fall dyrt och halvdant underhåll. Några utpekar istället FMLOG på högre nivå som boven i dramat.

Det man framförallt saknar när det gäller personlig utrustning är stridsväst och bärsystem 2000. Många frågar också efter hörselkåpor, ståltermosar, sovsäck lätt, stridshandskar och sommarkängor som är behovssatta för länge sedan men inte nått ut till alla.

Bärsäck och stridssäck skulle alla redan ha fått enligt högkvarterets plan, men för

stridsvästen har FMLOG hela 2007 på sig.

Vi tog förekomsten av stål hjälm m/37 som en indikator på läget för den enskilde soldaten och fann en enorm spännvidd. Västerbottensgruppen har bara fått m/90 till sina insatssoldater, cirka 10 procent, medan ett tiotal grupper har hjälm m/90 till alla eller nästan alla.

På kartan härintill kan du studera vilka

grupper som varit mest på hugget eller haft tur, vilket man vill.

Demokratin i hemvärnet gör halt inför hjälmarna. Fjorton av grupperna delar fortfarande ut komposithjälmen till insats först. Vanligt är också att man förser nya soldater med denna hjälm i samband med introduktionsutbildningen. På Gotland får soldaterna sina nya hjälmar i samband med ombeväpning till ak 4 med rödpunktssikte.

Sju utbildningsgrupper gör ingen skillnad, i varje fall inte nu längre, utan förser sina soldater med m/90 oavsett förbands-tillhörighet.

Hallandsgruppen försvarar sin prioritering av insats med att de är mer aktiva

och övar vid flera tillfällen, vilket gör att utlämningen går snabbare.

Det är inte omöjligt att hjälmfrågan får sin slutliga lösning i år. Gävleborgsgruppen som hamnat sist i enkäten uppger i alla fall att de har förhoppningar om att få sin stora leverans under våren.

SAMBANDET KLICKAR

Tittar vi på den gemensamma utrustningen lyser vissa brister särskilt i ögonen. Ra 135 repareras inte längre och sambandet klickar därför i plutonerna. Utbildningsgrupperna ropar på en ersättare. Det råder även brist på ra 180 och PC Dart, samt kortvägsstationer. Batteriladdare fattas i flera fall och många grupper anmäler brist på datorer till staberna. I flera grupper saknas en anslutningskabel som gör att man inte kan köra PC Dart överhuvudtaget.

Just ledningsfrågan är under lupp i högkvarteret och det kan lossna relativt snart på sambandssidan, enligt överstelöjtnant Mats Göransson, rikshemvärnsavdelningen.

Södertörnsgruppen och Livgardesgruppen har brist på mörkermateriel och Västerbottensgruppen har inte ens sett de gamla rysktillverkade bildförstärkarna.

Flera grupper har ont om både indikerings- och varningsinstrument för kemiska stridsmedel. Hallandsgruppen, Bohus Dalgruppen och Elfsborgsgruppen hör dit. Skånska gruppen har ingen sådan utrustning alls och Fältjägargruppen har vare sig kompletta C-indikeringsatser eller skyddsdräkter.

C-underställen som ska förhindra inträngning av vätskeformiga nervgaser har ännu inte letat sig fram till hemvärdet i Södermanlandsgruppen, Lapplandsjägargruppen och Västernorrlandsgruppen.

Sjukvårdare på Gotland, i Skaraborg, Värmland och Örebro län kan inte öva med syrgas. Deras halländska kollegor undrar vart deras modifierade sjukvårdstält tog vägen. De skickades i väg 2004 men har inte syns till sedan dess.

FÅ ÄR KRITISKA

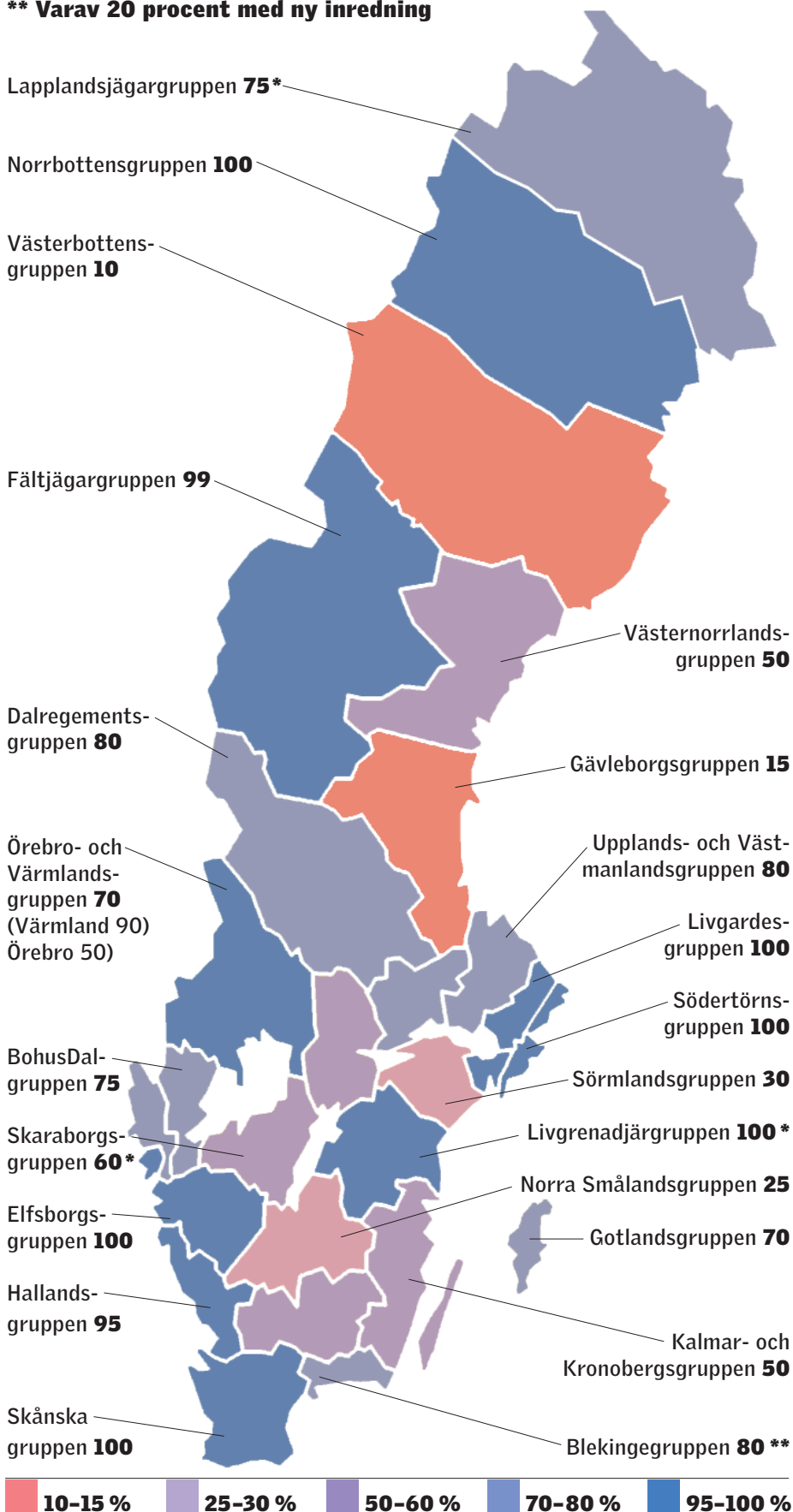
Så gott som alla prisar det lokala samarbetet mellan försörjningsenheterna och utbildningsgrupperna. Ett fåtal är kritiska i vår enkät. Mest rakt på sak uttrycker sig BohusDalgruppen. Hemvärdet prioriteras dåligt, materielen är i dåligt skick och nivån på servicen är låg, heter det. Förklaringen enligt gruppen är att FMLOG har låg kompetens, små resurser, mycket

15 mars 2007. Hur stor andel av era soldater har fått den nya hjälmen (90-hjälmen)?

Svar i procent.

* Hjälmar finns, men har ej hämtats ut av alla

** Varav 20 procent med ny inredning

omprioriteringar och ett utvecklat data-system.

En vanlig uppfattning har varit att hemvärnet står sist i kön hos FMLOG, men enkäten tyder snarast på motsatsen. Det är bara ett fåtal grupper som tycker att hemvärnet prioriteras dåligt eller delvis dåligt. Skaraborg undrar varför "tillfredsställande" är högsta betyget på just den frågan. "Försörjningsenhet Skaraborg prioriterar hemvärnet i Skaraborg bra till mycket bra", heter det. Blekinge trycker på att man har en bra dialog och i Södertörnsgruppen fungerar samarbetet väl med återkommande möten, även om servicen kan lida av hög arbetsbelastning på förrådet.

Solitären Västernorrlandsgruppen svarar framt att där har hemvärnet prioritet 1. Även Södermanlandsgruppen uppskattar sin relation med FMLOG liksom i Dalarna, där man har förståelse för varandra.

LÄNGST NER

Man skulle tro att närheten till ett förband skulle underlätta, men det är inte alltid så säkert. Stockholmarna klagar över att "hamna längst ner i näringskedjan" när Livgardet ska utrusta två utbildningsbataljoner och enheter med internationellt ansvar.

Nivån på servicen får betyget godtagbar till utmärkt av flertalet grupper. En lysande recension ger Kalmar- och Kronobergsgruppen: "Krag och FMLOG har ett utmärkt samarbete där alla aktörer försöker agera för hemvärnets bästa." Undantag finns dock. Från Örebro- och Värmlandsgruppen kommer alarmerande uppgifter om läget. *Se artikel här intill.*

En varningsflagga bör hissas för skicket på materielen. Tio av 22 grupper har anmärkningar. Kvaliteten på intendenturmaterielen är inte alltid den bästa. Hallandsgruppen efterlyser tålt av god kvalitet och Livgardesgruppen och Norra Smålandsgruppen är trötta på att deras soldater får ut slitna uniformer.

"Viss materiel är väldigt sliten då mycket har försålts innan hemvärnet fått sitt", svarar Västernorrlandsgruppen. När Örebro- och Värmlandsgruppen kollar sina tåltlådor och sjukvårdsväskor fattas prylar. Stockholm får ut materiel i ett skick som pendlar mellan bra och dåligt och har ibland månaders väntetider på reparationer av terrängbilarna. "Milöverstan skulle aldrig överleva på en civil marknad". □

Väntan på materiel dödar intresset

Hemvärnet tappar folk på försenade leveranser av ny materiel. Det är förbandschefer i Örebro- och Värmlandsgruppen eniga om.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

■ Fortfarande är det stora regionala skillnader i materielläget för hemvärnet. I före detta Mellersta militärdistriktet fattas fortfarande utrustning som skulle ha varit utdelad för länge sedan.

Örebro- och Värmlandsgruppens officerare har svårt att förklara för soldaternavarför de ännu väntar på utlovad utrustning samtidigt som kollegor från norr och söder vittnar om att deras soldater fått.

– Vi var på ett materiellmöte på Karlberg i höstas. Det var påfallande många kollegor från vår del av landet som inte räckte upp handen på frågan om insats soldaterna hade komplett personlig utrustning, säger major Hans Berggren, chef för logistiksektionen på Örebro- och Värmlandsgruppen.

Från gruppen har man skickat en skrivelse till högkvarteret och FMLOG med detaljerade uppgifter om bristerna. Listan är sammanställd av insatskompanierna och börjar med vätskebehållare, bärsäck och stridsäck och fortsätter med sovsäck, sovsäckspåse, enmanskök, stridshandskar, stridsväst och tröja 90 tjock.

SVÅRT FÅ GREPP

Det är inte lätt att få ett grepp om hur materielförsörjningen går till. För Örebro- och Värmlandsgruppens del är det K3 som skriver avtal om service, teknik och försörjning med FMLOG. Beställningarna går till Försörjningsenhet Skaraborg i Skövde trots att K3 tillhör Försörjningsenhet Mälardalen. Själva utrustningen

finns däremot hos "Förrådsenhet Bergslagen" som tillhör Försörjningsenhet Mälardalen. Men där kan man inte se vilka beställningar som gjorts i Karlsborg eftersom försörjningsenheterna inte kan titta i varandras databaser.

– Min uniform finns delvis redovisad i Mälardalen, delvis i Skaraborg, men jag byter i Nora, säger major Hans Berggren, som exempel på hur krångligt det kan bli.

Tidigare servades värmlandshemvärnet från Kristinehamn. Nu gäller turbil från Nora, dit också Örebro läns hemvärnssoldater tar sig för att utrusta. Turbilen når ända upp i norra Värmland och täcker även de mest avlägsna av totalt 40-talet förråd.

Det hela fungerar tack vare de personliga kontakter som finns med förrådsavdelning Bergslagen och förrådschefen i Nora. Men Nora-förrådet ska läggas ner och Försörjningsenhet Skaraborg kan därför få problem i detta stora område. Från Hammar i söder till Syslebäck i norr är det 43 mil.

SPRIDDA ÖVER TVÅ LÄN

– Turbilssystemet fungerar bättre än vi trodde. Men "materiel i bruk" för övningar är spridda över två län och jag är rädd att utbildningsmaterielsatser nu kommer att bli liggande här och där. Samtidigt tvingas vi ha ett omfattande buffertlager i varje kompaniförråd när vi hänvisas till Försörjningsenhet Skövde, säger Per Wass, utbildningsledare för Västra Värmlands hemvärnsbataljon.

Ett akut problem är grundtillsynen på sambandsmateriel och vapen som är eftersatt på grund av teknikerbrist. Radiostationer som ska kontrolleras årligen är inte servade på fem år. Var tredje station är obrukbar. Hans Berggren låter signalknimer från Frivilliga radioorganisationen göra en del av jobbet för verksamhetsmedel.

Uppställning för fotografering vid den gamla vaktkuren. Fr v Bo Nilsson, Hans Berggren, Per Wass och Michael Rylander (knästående).

Modern materiel och materiel som fungerar är livsviktigt för att hemvärnet ska få behålla sina nyrekryterade soldater. Löjtnant Bo Nilsson, chef för insatskompaniet i Värmland låter inte glad när han berättar om övningarna i höstas.

– Flera av dem inleddes med en timmes prat om materiel som de läst om att de ska få men inte sett röken av. För en kille eller tjej som gör 80–100 timmar per år är det frustrerande att veta att man fått ut prylarna på andra håll. Vi tappas mycket folk på det här.

TAR TID FRÅN UTBILDNINGEN

Michael Rylander, före detta yoff, nu utbildningsledare och bataljonschef för Sannaheds hvbataljon påpekar att oklarheten om materielen tar alldeles för mycket tid från utbildningen.

– Det ingår egentligen inte i våra uppgifter att bekymra oss om grundtillsyn och fördelning av materiel. Jag har ännu inga datorer till staberna. Är det meningen att vi ska köra med M-blanketter eller ska vi fuska med egna datorer?

– Stabspersonalen är IT-människor, vi ska väl inte behöva hålla på med oleat. Tyvärr får vi lägga pulvret på materielbekymmer i stället för på vår kärnverksamhet, säger Bo Nilsson.

Ytterst få datorer har letat sig fram till hemvärnet efter förbandsnedläggningarna och de som finns klarar inte dagens operativsystem. Nya datorer är för dyra i drift.

– FMLOG vill ha 17 000 kronor per dator och år för service, pengarna ska väl gå till löner åt teknikdivisionens chefer, säger Hans Berggren sarkastiskt och avrundar:

– Vi har pratat om det här hur länge som helst. All 2000-materiel ska vara tillförd hela hemvärnet i år.

Hemvärnet har inte så stor status i FMLOG-sammanhang. Ett tydligt exempel är när Michael Rylander åkte ned till Karlsborg för att hämta ut 15 säkerhetsvästar till en övning.

– Jag fick tyvärr inte behålla västarna till kommande övningar utan endast ha dem till låns över dagen.

Kraven är höga och hemvärnet borde ha bättre utrustning än radioapparater från Vietnamkrigets dagar. Utan rätta prylar stannar de inte hos oss, anser tidningens värdar i Örebro denna fredagseftermiddag i februari.

– Nu måste någon trycka på knappen. Det här är en skandal, säger Bo Nilsson. □

Allt finns men på fel ställen

Fram till det centrala förrådet i Karlsborg är det lätt att kolla var prylarna finns, men sen växer problemen.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Spindeln i nätet. Major Curt-Ove Svensson, högkvarteret, håller reda på 25 000 artiklar inom området intendentur och förplägnad.

FOTO: ULF IVARSSON

■ Väntan på utrustning kan bli lång. Stridsbälte 304 K kom till exempel till armén redan 1983. Trots att det fanns 100 000 exemplar sipprade de mycket långsamt ner till hemvärnet. Så sent som år 2000 hände det att nyantagna soldater fick ut den gamla stridsselen från 1950-talet. Ungefär i samma veva började stridsväst 2000 distribueras till utlandsförbanden. Saken var så akut att ett par kloka majorer på högkvarteret en dag 2003 bestämde att se till att vi kom med i anskaffningen av hela bärsystem 2000. För hemvärnets del omfattar det stridsväst, bärsäck och stridsäck.

– Från början hade vi ett begränsat antal och vi bestämde oss då för att insatsdelarna skulle få grejorna först, säger major Curt-Ove Svensson, som är materiel-systemansvarig, MSA, för intendentur och förplägnadsmateriel i Försvarsmakten.

Serviceförrådet är yttersta länken i en lång kedja. Här gäller det att ha personliga kontakter.

FOTO: ANDERS KÄMPE

Den 28 oktober 2004 gjordes en plan som sa att utdelningen skulle starta 2005. Målet var att klara av insatsplutonerna under 2006. Tidigast under 2007 skulle hela hemvärnet omfattas.

– Tyvärr fick vi genast leveransproblem. FMLOG och utbildningsgrupperna gör inte som vi säger utan delar ut till höger och vänster utan att bry sig om vår fördelningsplan som säger: Först till insatsplutonerna och därefter till övriga hvplutoner.

Ett exempel är att Upplands- och Västmanlandsgruppen kunde beställa 43 pal-lar med kroppsskydd, stridsväst, strids-säck och bärsäck för utdelning till all stri-dande personal mot högkvarterets direk-tiv.

Ett liknande fall är att officerare tog ut nya mc-stället som var avsett för hemvär-nets ordonnanser. Hundratals ställ extra fick beställas för att täcka upp.

Ingen utbildningsgrupp hade i slutet av mars följt ordern att rapportera när insats fått sin nya materiel för att göra det möj-ligt att fördela resten i ordnade former över riket.

Att de så kallade nyttjandedirektiven inte följs förklarar enligt Curt-Ove Svens-son till en del varför vissa insatsplutoner fortfarande saknar delar av bärsystemet. En annan bromsande faktor är utlands-styrkorna.

– Försvarets centrala beklädnadsför-råd i Karlsborg har order om att priorite-ra dem, så enkelt är det.

Men hjälmbristen har han svårare att förstå. I dag finns 59 000 ombyggda amid-fiberhjälmarna och ytterligare 6 000 inred-ningar och antalet borde alltså gott och väl räcka till hela försvaret inklusive hem-värnet. Ändå ser rikshemvärnschefen den gamla plåthjälmen från 1937 på åtskilliga huvuden när han rör sig bland sitt folk.

RÄKNA PÅ PALLARNA

En orsak kan vara att hjälm m/90 har ett eget M-nummer som en del försörjnings-enheter inte hunnit knappa in. Det gör att FMLOG inte ser var hjälmarna finns om de inte bokstavligen skickar ut förrådsfolk att räkna på pallarna. I mars 2007 var dock 28 000 hjälmarna synliga i databasen och Curt-Ove Svensson såg i höstas personli-gen till att bygga om 8 000 extra för "egna" pengar.

Den materiel som Curt-Ove köper in hamnar i förrådet i Karlsborg, som ständ-igt fylls på. Strax före jul kom till exem-pel 25000 nya stridsvästar från tillverka-

ren i Asien. Stickprover tas på partierna av FMV som godkänner eller skickar tillbaka dem. Ser allt bra ut meddelas Curt-Ove som ger klartecken till fördelningen över riket i samråd med rikshemvärnsavdelningen när det berör hemvärnet. Hur stort behovet är syns i insatsorganisationsregistret.

HAR JÄRNBOLL

Fram till dess materielen når Karlsborg har Curt-Ove Svensson järnkoll på hela kedjan. Sen blir det svårare: uniformer finns i totalt 42 storlekar. Dem håller man reda på i Karlsborg, men inte lika lätt ute på försörjningsenheterna.

– Det är mycket svårt att distribuera hjälmar eller uniformspersedlar i storlekar så att de matchar behoven på varje plats och när en storlek är slut på ett ställe är det lika svårt att omdirigera från ett annat. Det är så himla lätt att säga att det här ska bli bättre men jag förstår att FMLOG inte kan hålla på med ständiga inventeringar med den personalsituation de har.

Medan hemvärnet får dras med farfars hjälm och snuskburk ännu en tid väntar glada nyheter inom en inte alltför avlägsen framtid. Ett nytt soldatkök för tusen kronor styck levereras till Nordic Battlegroup 2008 och når enligt plan hemvärnet 2010. De kroppsskydd 94 som frigörs när utlandsstyrkan får exklusiva nya ballistiska skydd från 2009 går direkt till hemvärnet. □

FAKTA

DIREKTIVEN FRÅN HÖGKVARTERET FÖR BÄRSYSTEMET ÄR:

STRIDSVÄST tilldelas insatsplutoner från 2005 och övriga från 2006–2007.

BÄRSÄCK tilldelas insatsplutoner från 2004 och övriga 2005–2006.

STRIDSSÄCK tilldelas insatsplutoner från 2004 och övriga 2005–2006.

"Problemen löses bäst på lokal nivå"

Det blir tyst i luren. "Det kan inte vara sant. Finns det fortfarande hjälm modell 1937 i hemvärnet?"

TEXT: ULF IVARSSON FOTO: ANDERS KÄMPE

■ Kapten Jörgen Kroon, FMLOG i Boden, blir mållös när han får reda på att hatobjektet nummer ett, hjälm m/37 ännu inte är helt utrotad. Han letar efter förklaringar och stannar för teorin att en del utbildningsgrupper väntar med bytet till dess de får plasthjälmarna med nya inredningen.

– Fast jag tycker det skulle vara mycket klokare att dela ut 90-hjälmen. Även om den inte är ombyggd är den ju mycket bättre än plåthjälmen.

Inte heller för bärsystemen ska det på papperet vara några förseningar. Tillräckligt antal finns redan för hela insatsdelen. Om inte, beror det på att utrustningen delas ut mot bestämmelserna.

– Anta att en utbildningsgrupp fått ut utrustning till 250 behovsatta insatssoldater fast de i realiteten bara har hälften. Resten av grejerna delas ut till breddhemvärnet. Då är det inte så konstigt att insats på andra håll blir utan.

LAGERSALDOT STÄMMER INTE

Men även personalsituationen i kombination med en ofullkomlig redovisning kan spela in. Enligt rutinerna ska förråden inventeras en gång om året, men det är tveksamt om detta sker. Följden är att FMLOGs behovsenhet får bekymmer när de ska ge order om omfördelning i landet. Allt detta sammantaget gör att det är svårt att exakt hålla reda på utrustningen.

– Vi vet inte säkert men det kan finnas försörjningsenheter där 90 procent av lagersaldot stämmer, andra med 70 procents rätt och ytterligare andra där man bara ser hälften av artiklarna i datorn, säger Jörgen Kroon.

Ett nytt lagerstyrningssystem, "Priorprojektet" är på gång och kan vara i bruk 2010. Den här gången är det ingen militär särlösning utan ett civilt system som anpassas till försvarets behov. Med streckkoder och chip ska man kunna hålla reda på allt, till och med kortkalsonger.

I tidningens enkät till utbildningsgrup-

De flesta bataljoner har numera egna förråd för materiel i bruk.

perna ser vi att på en del håll har man hållit sig väl framme och kanske också haft turen att just deras försörjningsenhet haft ovanligt mycket av ett eftertraktat materielslag. Närhet till nedläggningsförband kan också ha varit ett plus, tror Jörgen Kroon.

– I grund och botten handlar det här om att man måste prata med varandra för att klarlägga behoven. Det är på lokal nivå problemen ska lösas.

Jörgen Kroon är anställd på FMLOG sedan 2004 för att hitta en balans och få vår organisation att veta vilka styrningar som gäller. Det har varit lite flytande tidigare.

– Vi har en ständig dialog med våra kunder dit hemvärnet räknas. Det är absolut inte frågan om någon nedprioritering av hemvärnet, säger informationschef Tomas Skarpsvärd på FMLOGs försörjningsdivision i Boden.

– En neddragning av personalstyrkan har skett men inte så att kunden kommit i kläm. □

Baskraven höll på att sänka hemvärnet

Piratenbataljonens före detta chef Thomas Quist är kritisk mot Försvarsmaktens tendens att omyndigförklara personalen.

INTERVJU: ULF IVARSSON FOTO: ANDERS KÄMPE

■ En trygg skånsk dialekt och pondus – när Thomas Quist talar lyssnar man gärna. Efter att flera gånger hört honom lägga ut texten på riksting och råd blev vi till slut så nyfikna på personen att vi bestämde oss för en resa till Malmö.

Högst upp i en kontorsbyggnad på Fredriksbergsgatan med utsikt över takåsarna i centrala Malmö driver Thomas Quist tillsammans med dussinet kollegor ingenjörfirman Tecmat. Thomas är vd och projektledare och när vi frågar vad han egentligen gör ropar han med malm i stämman: "Vilken är min specialitet, Pettersson?"

– Lösa problem blir det roade svaret.

Under åren har det blivit sju patent och konstruktioner med en förvånansvärd teknisk spännvidd. En tillverkningsprocess för en förpackning för kokad potatis. Infästningar av både tänder och vajrarna som håller Öresundsbron. Nybakade ingenjören Quist hade turen att få jobb på Åkerlund&Rausing som var en perfekt skola för uppfinnarbegåvningar.

SNABB RESA GENOM GRADERNA

Thomas ville bli arméingenjör för att få största möjliga nytta av sin tekniska utbildning men kom från fel regemente – P7 – och valde reservofficersbanan i stället.

Som sådan höll han på med kust- och luftförsvar och var ett tag markstridsledare på Sjöbobasen, åtskilliga KFÖ hanns med och en snabb resa i graderna tillika. År 1993 när Thomas fyllt 47 föreslog överstelöjtnanten Uno Strand att Thomas skulle byta spår och bli kretschef i Färs och så blev det. Från Färs tog danske kungen sitt livgarde så där finns stolta militära traditioner.

Samtidigt med karriären i hemvärnet har Thomas varit kommunalpolitiskt aktiv för moderaterna. I 1998 års val vann partiet en jordskredsseger och knuffade ut ökända Sjöbopartiet.

Som kommunfullmäktiges ordförande kan Thomas med viss rätt kalla sig borgmästare och är också ordförande i tekniska nämnden. På fritiden har förenings-

människan Thomas också suttit nio år som vice ordförande i hemvärnsråden i Skåne och som ledamot i rikshemvärnsrådet sedan tinget 2005. Han har också uppdrag för Ystads militära tattoo. En erfarenhet är att den demokratiska processen inte är lika smidig som ingenjörskonsten.

– Ibland är det långt mellan beslut och handling. Ska det behöva ta ett år att få igång arbetsgrupperna i rikshemvärnsrådet?

PIRATFLAGGOR FÖRBJÖDS

Kretsen blev en del av en ny bataljon med det klingande namnet Piratenbataljonen efter författaren Fritiof Nilsson Piraten.

– Vi sökte efter en minsta gemensam nämnare för Österlen och Västerlen för att skapa en identitet i det hopsplagna förbandet. Piraten föddes i Färs, hade släktbakgrund i Ravlunda och festade vilt i Tomelilla och Ystad, förklarar Thomas den lustiga benämningen.

Hur det blir med namnet i fortsättningen är inte klart. Bataljonsledningen har i varje fall förbjudit plutonerna att föra piratflaggor på terrängbilarna för att undvika missförstånd. Det blir förmodligen K6 fana med lejonen i stället.

– Vi funderar på att ge kompanierna namn efter skvadronerna i dragonregementet.

Utgångsläget var elva kompanier och av dem har man pusslat ihop tre, en insatskompaniledning och två insatsplutoner.

– Vi har lyckats rätt bra, folket fick föreslå sina egna chefer, säger Thomas, som gick ned till stf bataljonschef 2006.

– Jag inser mina egna begränsningar och dessutom behövs nytt friskt blod. Jag ägnar mig i stället åt utbildningen och hoppas få vara mentor för insatsdelen.

RÄKNAS INTE

Det ser ljust ut för hemvärnet, anser Thomas Quist. Det är bara på en punkt han är riktigt kritisk: att Försvarsmakten omyndigförklarar hemvärnssoldater. Ett exempel är det så kallade baskravet, som inför-

des först i södra militärdistriktet. Grundutbildning och annan kompetens från armén räknas plötsligt inte.

– Basic höll på att ta död på oss, så i Skåne har vi slutat med det.

Thomas har själv lett stridsvagnsskjutningar, men är ändå inte fullt betrodde som instruktör i hemvärnet. Varför?

– Utbildningsgruppernas officerare är ofta rekryterade ur det sist nedlagda regementet. Det tar tid för dem att förstå vilken kompetens som finns i organisationen. De litar för mycket på uppgifterna om individerna i pliktverkets databas. Men den berättar inte allt. Vi känner till mer i bataljonerna.

Lösningen för att komma ur den här färlan är att ordna intressanta övningar och ställa krav. Då frigörs entusiasmen och då växer individerna.

När tyngdpunkten i striden förskjuts från landsbygd till stad uppstår en del materiellfrågor som pockar på sin lösning. Thomas pekar på två saker, dels hur grupperna och plutonerna kan kommunicera på radio, dels hur förbanden förflyttar sig. Med andra ord är ra 146-stationerna och terrängbilarna inte särskilt lämpliga och behöver ersättas med något mer ändamålsenligt.

I övrigt anpassar sig de skånska förbanden villigt efter de nya signalerna från Stockholm. I år organiseras utbildningen i KFÖ-form, alltså som hemvärnsvecka och uppgifterna utspelas i urban miljö under fredstid.

Vi har suttit halvannan timme i Tecmats ljusa kontorslandskap och fotograf Anders Kämpe börjar bli ivrig att ta över.

Bilderna tas i en park i Malmös utkanten. Thomas är född i Malmö, uppvuxen i Eslöv och bor nu i Blentarp på sluttningen av den vackra Romeleåsen. Där kan han bara öppna dörren och komma rätt ut i bokskogen.

Thomas vänder på ordspråket "man ser inte skogen för bara träd" för att förklara mottot för Tecmat och vi funderar lite över den gåtan medan vi tar porträttet i den fuktiga och kalla vinden från Öresund. □

Ålder: 60 år.

Familj: Hustru Gunilla, två vuxna barn och ett barnbarn.

Bor: I villa med välvårdad trädgård i Blentarp.

Intressen: Hemvärn, politik, trädgård och familjen.

Läser: En bra deckare som Ken Follets böcker.

Ser på tv: Mycket sport, Discovery och Hercules Poirot.

Gillar: God mat med ett gott rött vin, trevligt umgänge och snabba bilar.

Ogillar: Medlöpare, tidningspressens oseriösa påhopp.

ILLUSTRATION: JONAS ANDERSSON

Tidningen Hemvärnets skyddsvaktskola, del 2

Förutsättningar

På den nedlagda flygflottiljen F 18 pågår lastning av viktig utrustning i ett brittiskt militärt transportflygplan. Utrustningen skall transporteras till utlandet, där en FN- och EU-ledd insats är under uppbyggnad. Flottiljombudet utgör skyddsobjekt enligt 4 § 2 lagen (1990:217) om skydd för samhällsviktiga anläggningar med mera (skyddslagen). Den första gruppen av skyddsvakter har just kommit till platsen för att förbereda bevakningen. De skall påbörja uppskyllning av skyddsobjektet.

Delmoment 2

På en höjd i ett skogsparti invid kasernvakten har ett antal okända beväpnade personer förskansat sig. Personerna har skjutit enstaka skott mot kasernvakten. Det är okänt vilket syfte personerna har med sina våldshandlingar, men vaktchefen bedömer att gärningsmännen avser att hindra den internationella verk-

samheten på flygplatsen. En stunds lugn har rått på platsen. Vaktchefen har larmat polisen, som ännu inte har hunnit fram.

Kort därpå ses tre personer snabbt förflytta sig ner från höjden i riktning mot kasernvakten. I vaktlokalen vistas för tillfället ingen person, men där finns vakthundén Karo.

Fråga:

1. Vad får skyddsvakterna göra?

Svar:

Vi vet inte vad personerna har för avsikt. Eftersom bevakningsuppgiften kräver att personernas ärende och behörighet klarläggs tillämpas skyddslagen. Identitetsuppgifter får begäras och om personerna inte har rätt att vistas inom objektet får de avvisas, avlägsnas eller omhändertas. Om personerna använder våld mot vakterna i denna situa-

tion får skyddsvakterna enligt 10 § polislagen (1984:387) använda våld för att genomföra tjänsteåtgärden.

...

Händelserna på höjden utvecklas till att två gärningsmän reser sig från sina skyddade platser och siktar med sina automatvapen mot en grupp skyddsvakter nedanför.

En av de båda gärningsmännen som siktar med sitt vapen mot skyddsvakterna avlossar plötsligt automateld mot vakterna.

En av vakterna träffas och faller till marken. Gärningsmannen vänder sig snabbt om och lämnar höjden springande. Från skogen hörs samtidigt ett rop – "HJÄLP!"

Fråga:

2. Vad får skyddsvakterna göra?

Svar:

Enligt 13 § skyddslagen finns grund för att gripa gärningsmännen. Enligt 10 § polislagen får skyddsvakten använda våld för att genomföra tjänsteåtgärden (det vill säga gripandet). Enligt 3 § förordningen om användande av skjutvapen vid vaktjänst inom Försvarsmakten får skjutvapen användas om det är oundgängligen nödvändigt.

I aktuell situation har förövaren använt livsfarligt våld och det är fullt möjligt att använda skjutvapen för att gripa (stoppa) honom. Dock skall risken för utomstående beaktas enligt 4 § samma förordning, varför skjutvapen-användning bör undvikas innan det för vakten står klart att utomstående (eventuellt den som skriker på hjälp) inte kommer att skadas.

SVAREN ÄR FÖRFATTADE
AV FÖRSVARSJURIST
GÖRAN OLSSON I HÖGKVARTERET
SKYDDSVAKTSKOLAN
FORTSÄTTER I NÄSTA NUMMER

Anders byter till krigets Afghanistan

Mitt i gärningen lämnar Anders Gustafsson för att bli mentor åt en afghansk brigadchef.

■ I chefsrummet på Hemvärnets stridskola håller Anders Gustafsson på att städa och ordna alla papper efter två år i ledartröjan. Hans nya jobb är att vara mentor för en afghansk brigadchef i ett läger inte långt från Mazar-i-Sharif där svenskarna har sin bas.

– Nyfikenhet och intresse fick mig att tacka ja även om jag gärna hade stannat på skolan ett tag till.

Nu byter Anders målgrupp från trygga svenska hemvärnsbefäl till afghanska soldater, några av dem före detta Muhjaheddinkrigare, alltså aktiva i motståndet mot den sovjetiska ockupationen. Han ska vara med om att skapa en fungerande utbildning av brigaden. Med Anders bakgrund som bataljonschef och stridsledare i tidigare 6:e fördelningsstaben kan det bli lite svensk prägel på det hela.

Anders efterträder en norsk överste och i den här befattningen blir han själv konstituerad överste med chans till befördran när han kommer hem.

All kommunikation sker med hjälp av tolk.

– Det kommer att fungera bra. Det gäller bara att lyssna och vara ödmjuk och känna av på vilket sätt jag lämpligen kan ge råd till brigadchefen.

KÄNNER VEMOD

Beskedet till personalen kostade på. Anders har varit en populär chef och det vet han om. Han känner inte så lite vemod över avskedet. Arbetet med att ändra, rät-

Miljöombyte. Anders Gustafsson lämnar Vällinge för de afghanska bergen.

ta till och ge en inriktning för framtiden tar tid och nu får han inte uppleva frukterna av detta personligen.

– Jag har också känt en samsyn med utbildningsgruppcheferna och det hade varit roligt att få idéerna att verka ut men så blev det inte.

SKAPAT FÖRTROENDE

Dock kan denne norrländske infanteriofficer med gott samvete bocka av en hel del på den priolista som sitter i rummet: fältövningen, som blir återkommande, samordningsavdelningen, utvecklingsavdelningen, distansutbildning, målkatalog.

Till detta kan läggas ett antal interna mål som skapat förtroende för HvSS som utbildning i "planering under tidspress" (PUT), fempunktsordern och samarbete med markstridsskolan.

Sista beslutet i ämbetet blev att göra om befattningen som chef för verksamhetsavdelningen till en civil tjänst och inrätta en avdelning för samband och säkerhet. Det blir mer långsiktigt och chefen avlastas.

Under vintern har tre lärare lämnat och detta vill Anders balansera med korttidsanställningar. Vid tidpunkten för intervjun hade inte högkvarteret bestämt sig.

– Har vi otur med sjukdomar får det stora konsekvenser. Det här är inte som ett regemente med hundratals anställda. Samtidigt har vi kravet att ge bästa möjliga utbildning till hemvärnsbefälen.

Vad tror du att du kommer att minnas av den här tiden längre fram?

– Framförallt arbetsglädjen och de positiva människorna, både personal och elever. Även den härliga miljön som ger ett bra utbildningsklimat. Det är nog svårt att hitta något lika bra.

– Jag och Roland Ekenberg har också varit ett fint radarpar. Skolan borde för övrigt sortera under rikshemvärnschefen även formellt.

En tråkig sak är svampangreppet i Slottet, som förr eller senare kan tvinga fram drastiska åtgärder

– Ingen fara, skolchefen kan flytta in med sin administration i Kungsladugården som en tillfällig lösning om så behövs.

Tiden för intervjun är slut. Anders ska fotograferas av ateljé Uggla och verket hänga i raden av porträtt på skolcheferna. Sen ska han rycka in för två veckors missionsträning hos Swedint i Kungsängen. Till Anders förvåning ska han för första gången sen värnpliktstiden bo på logement.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Bo Pellnäs om hemvärnets framtid

Pensionerade översten och försvarsdebattören Bo Pellnäs har skarpa åsikter om det svenska försvaret och de stora satsningarna på ett internationellt insatsförsvär.

Vi bad om hans syn på hemvärnets roll och framtid.

■ – Det är uppenbart att hemvärdet kommer att spela en stor roll när det gäller insatser vid olika "civila" kriser i samhället, på samma sätt som idag.

– Men jag tror det vore ett strategiskt misstag av stora mått att enbart framhäva hemvärnets betydelse utifrån den utgångspunkten.

– Jag förutsätter att hemvärnsstaber kan spela en viktig roll i en territoriell led-

ningsorganisation, som vårt land omgäende behöver sätta upp. Jag tror att de lätt kan bemannas med mycket kvalificerad personal.

– Välbeväpnade och välutbildade plutonsenheter bör tillsammans med ett antal kompanistaber organiseras och övas för att med stor rörlighet, även med flygtransporter, snabbt kunna flyttas över hela landet.

– Inom ett antal timmar skulle hemvärdet då kunna gruppera ett antal kompanier, under en gemensam ledning, och därmed visa upp en militär närvaro, varhelst detta skulle vara önskvärt.

– Rekrytering till dessa förband borde kunna riktas mot de soldater som deltagit i insatser utomlands.

BENGT PLOMGREN

Norska fjällen provning för National Guard

Daniel Zetterqvist hade roligt åt skidåkande amerikaner på utbyte i Norge.

■ Den 14 februari landade ett flygplan vid Vaernes flygplats utanför Trondheim. På planet fanns tre plutoner samt en stabsgrupp från United States National Guard (USNG). Truppen tillhör USNG från Minnesota och skulle delta i ett övnings- och vänskapsutbyte, som nu genomförs för 34:e året. Jag deltog på uppdrag av rikshemvärnschefen för att se om ett liknande utbyte kan vara något för Sverige.

SKIDOR FÖR FÖRSTA GÅNGEN

Kontingenten transporterades till Halt-dalen. Haltdalens träningscenter ligger uppe på ett fjäll och påminner om ett fjällhotell. Skidor delades ut och bindningar justerades. Många amerikanska kvinnor och män stod på skidor för första gången och med svenska ögon sett var det underhållande. Utbildningen fortsatte med teori om vinterförhållanden i Norge och om kylskador och andra risker i vintermiljö. Sen bar det iväg längre upp på fjället. Slå upp tält i fjällmiljö var en ny erfarenhet för de flesta. Överlevnadsutbildningen startade med nödbivack, tända eld, värma vatten, snara ripa och alternativ matlagning. Äta ripa och röding var uppskattat av soldaterna. Med stort in-

tresse deltog truppen senare i teoretisk och praktisk lavinutbildning.

FULLT UPP ATT STÅ

Annan verksamhet som var uppskattad var skidtolkning efter bandvagn. Då många hade fullt upp med att bara stå på

skidorna och ramlade hela tiden, så var alla glada och positiva. Under veckan fortsatte skidträningen och följdes även skidtävling med olika delmoment. Direkt efter tävlingen genomfördes snöbad och klädbyte som förberedelse för att gå upp på kalfjället. På kalfjället var det planerat att vi skulle gräva snöbivack för övernattning. Detta fick dock avbrytas när vi skulle upp på kalfjället då det blev väder-

omslag och -18 grader och blåste 18–20 meter per sekund. Tillbaka till Vaernes så åkte kompaniet förutom staben på "Buddy weekend". Vilket innebar att norska familjer tog emot soldaterna i sina hem över helgen.

FILMSKJUTBANA PRÖVADES

Tillbaka i Vaernes fick USNG prova norska vapen i inomhusskjutbana. Vi testade också den nya norska simulatorutrustningen, som är lämplig att träna skyddsvakter i. Det var en spännande upplevelse där hög puls utlovas.

Allt detta var intressant och trevligt, men intressantast var alla dessa trevliga människor. I nationalgardet har många skandinaviskt påbrå och dom är artiga, nyfikna, vetgiriga och ställer en miljon frågor om mig, svenskar, Sverige och hemvärnet. Jag har försökt svara på alla frågor och det har varit riktigt kul. Det mest bestående intryck USNG gjort på mig är hur positiva alla är trots motgångar. Våra norska hemvärnsskolleger tog emot på ett underbart sätt som värdar och duktiga instruktörer.

LT DANIEL ZETTERQVIST

KOMPANICHEF LJUNGAN-INDALS KOMPANI

Utväxling med USA framtida möjlighet

Stefan Ahlborg for till Minnesota för att se om vi har något att hämta där.

■ Under ett par veckor fick jag som svensk representant följa det norska hemvärnet under deras utväxlingsprogram, Norex som de har med US National Guard i Minnesota på Camp Ripley. USNG skickar över en QRF-pluton (Quick Reaction Force) till Norge som övar där med norska instruktörer och Norge skickar i sin tur över en norsk insatspluton som övar med amerikanska instruktörer.

Mitt uppdrag gick ut på att utvärdera om detta vore något för det svenska hemvärnet att kopiera och eventuellt skapa någon form av utväxling i framtiden.

Det hela började redan 1974 då den första utväxlingen ägde rum och syftet var

då att ungdomar skulle få den möjligheten. Valet föll naturligt på Minnesota dit många skandinaver utvandrade. Det utbyts erfarenheter och traditioner mellan de båda länderna både militärt och civilt. Fram till nu har drygt 3000 hemvärnsungdomar genomfört utväxlingsprogrammet.

År 2003 ändrade man dock upplägget och började från amerikanskt håll skicka en "riktig" pluton för utbildning i norsk miljö. Detta visade sig fungera bra så utbytet växte. Vintern 2006 skickade Norge över 20 hv-befäl på kompaninivå. I år en pluton med plutons- och gruppbefäl.

På Camp Ripley huserar 14 000 solda-

ter. Lägre har en egen flygplats. Området omfattar 26 000 hektar och är en bra vinterutbildningsplats. Av Minnesotas Army NG:s 13000 soldater befinner sig i dag 3 000 i Irak.

De övningar som bedrevs var vapenutbildning, sätta handfängsel, skjutning mot filmduk i olika scenarion, agera som kravallpolis, känna på pepparspray och tårgas, lära oss grundgrepp för att få ner en person, genomsök i byggnad, skarp-skjutning på skjutbana.

Det finns några tydliga olikheter mellan oss i Norden och USA när det gäller synen på säkerhet. Ett exempel: i USA använder man speciellt utbildad personal

Teknik plus soldater skyddar längre

Tio procent av soldaterna plus ett övervakningssystem kan skydda viktiga punkter i elförsörjningen hur länge som helst.

■ På en lite ödslig plats, några mil från Göteborg, ligger en av de viktigaste knutpunkterna för eldistributionen i Västsverige. Här ansluter det rikstäckande stornätet med regionala 130 kV distributionsnät. En idealisk plats för folk med planer på samhällsomstörtning med våld – läs terrorism.

– Ofta planerar man inte samhällsviktiga anläggningar med tanke på att det kan komma "elaka" människor, säger Elfsborgsgruppens chef Bert-Erik Pousar. Han berättar om den stora omläggning i säkerhetstänkande som inneburit att riksdagen förra våren antog ett nytt krishanteringssystem. Det är inte längre krigets krav som ligger till grund. För Försvarsmakten innebär detta att huvuduppgiften är att bistå, bland annat genom att kunna skydda samhällsviktig infrastruktur gentemot terroristhot.

PILOTPROJEKT

Denna vinterdag har nästan alla befäl i Göteborgs- och Sjuhäradsregionen befälsövning och på det stora ställverket lär sig ledningsgruppen i Älvsborgs västra hemvärnskompani hur man bäst kan bevaka det viktiga skyddsobjektet. Ett avancerat system med kameror och sensorer har

Else-Marie Lindgren inviger övervakningsanläggningen inför de samlade driftsansvariga.

byggts upp som ett pilotprojekt i samarbete mellan Vattenfall, Svenska kraftnät och Elfsborgsgruppen.

– Det nya teknikövervakningssystemet är en oerhörd hjälp för oss vid långvarig bevakning, säger kompanichefen Tore Larsson. Med hjälp av detta kan vi med tanke på tioprocentsregeln klara övervakningen hur länge som helst.

Tore syftar på att vid en eventuell läggkonflikt så kan inte alla av hemvärnets manskap ställa upp, utan måste sköta sina ordinarie arbeten. Men med tio procent av manskapet i tjänst efter ett rullande schema, så kan uppgiften skötas tillsammans med ett intelligent övervakningssystem.

Riksdagsledamoten Else-Marie Lindgren

ren (kd) är på plats för att ta del av det nya systemet och inviga dess uppstart. Hon en engagerad politiker som sedan länge insett vad den förändrade hotbilden måste innebära för säkerhetstänkandet. Else-Marie har länge arbetat för att visa på fördelarna med ett utvidgat samarbete mellan de olika samhällsorganisationerna såsom Polisen, Räddningsverket och Försvarsmakten.

– Om våra militärer kan sköta polisiära uppgifter i Kosovo, så varför inte kunna bistå polisen här hemma, säger hon lite provocerande.

Else-Marie tar intresserat del av demonstrationen av kameraanläggningen och får höra hur den normalt övervakas av driftspersonal på annan ort, men hur enkelt en vaktstyrka som hemvärdet kan utnyttja kapaciteten på plats. Särskilt imponerad var Else-Marie över kamerans förmåga att avgöra om en person eller ett djur befinner sig i övervakningsområdet.

Studiebesöket fortsatte i Borås på räddningstjänstens nya central. Här fick personal från hemvärdet i Borås, Ulricehamn och Bollebygd kunskap om hur kommunerna och räddningstjänsten kan utnyttja hemvärnets speciella kompetenser.

TEXT & FOTO: PETER ANDERSSON

Instinktivskytte med M/16.

som ansvarar för skjutning på skjutbanan. Om instruktörerna ska genomföra en skolskjutning så måste man kalla in denna personal som består av en skjutledare och kontrollanter. De senare genomför en så rigorös kontroll av tillträdet och patroner ur att det känns överdrivet för oss skan-

dinaver. En känsla av misstro mot den enskilde infinner sig. Vi var alla överens om att vårt system fungerar mycket smidigare och att vi har en större tillit till våra soldater. Vi blev inte mindre förvånade över detta med tanke på att de i övrigt har en annorlunda syn på vapen än här hemma.

Norex är en otrolig upplevelse och jag är avundsjuk på våra norska kollegor som får denna möjlighet. Hela utväxlingsprogrammet fungerar mycket bra och alla som deltar är verkligen intresserade och framåt och inga buttra miner framkommer. Det gör det hela extra roligt och amerikanerna lyssnar gärna på de erfarenheter som vi har med oss, vilket gör att alla känner sig delaktiga i utväxlingen.

Norex är dock inte helt gratis, mellan 3–5 miljoner kronor kostar programmet. Trots detta finner man i Norge att det är definitivt värt insatsen och man har nyligen förlängt kontraktet med ytterligare tio år.

Huruvida vi i Sverige kan få fram något liknande återstår att se men tankar kring någon form av utbyte finns i alla fall.

TEXT & FOTO: STEFAN AHLBORG
KOMPANICHEF VÄNERSBORG

Att hävda freden utomlands

FN-soldaten Gullmar Svensson från Skara ger eld från en termitstack med en från motståndaren erövrad automatkarbin under striderna i Kongo. Eldkraften var bättre men på ryggen bär han den svenska k-pisten m/45. Svensson har varit hemvärnssoldat i Skaraborg i femtio år.

FOTO: LARS BRINK

■ **INTE SÅ FÅ** hemvärnssoldater har i dag sin bakgrund i internationella militära uppdrag. Att gå ut och in i utlandsstyrkan och dessemellan ha en befattning i ett hemvärnsförband ger kvalitetshöjande erfarenheter.

Sverige var tidigt mån om att agera internationellt inom ramen för FN. Generalmajoren, greve Folke Bernadotte blev den förste svensk som stupade i fredens tjänst (1948) under medlaruppdrag i Mellanöstern.

I Koreakriget 1950–53 stred FN-sanktionerade styrkor. Den blivande chefen för HvSS, Finlandsveteranen Orvar Nilsson, var med som instruktör för en etiopisk bataljon. Efter vapenstilleståndet har svenska officerare ingått i övervakningskommissionen. Hemvärnets yngste hemvärnschef 1940, Gunnar Nilsson, Höganäs, kom 1953–55, efter rekommendation av Gustaf Petri, att tjänstgöra i Korea.

Med Dag Hammarskjölds tillträde som generalsekreterare började FN-styrkor organiseras, den första under Suez-krisen 1956. Om samtliga internationella uppdrag under 50 år har Försvarsmakten i samarbete med ett stort antal skribenter och fotografer utgivit ett tilltalande bokverk, kompletterat med en cd-baserad dokumen-

tärfilm: Utlandsstyrkan i Fredens tjänst. Från början infanteribataljoner, under senare år mer blandade förband, typ mekaniserade enheter. Uppdragen definieras som fredsfrämjande, varmed menas allt från fredsbevarande till fredsframtingande.

Jag skall här beröra de tidiga insatserna. Den första FN-bataljonen lämnade Sverige med början den 18 november 1956. Uppdraget var att övervaka vapenstilleståndet. Efterhand grupperades Suez-bataljonen i Gaza med ett detachement i Sharm el Sheikh.

Längs stilleståndslinjen. ADL, mellan Egypten och Israel och på Gaza-remsan kom att grupperas trupper från tio länder.

FRIHETENS VIND blåste över Afrika under 1960-talet. Det forna belgiska Kongo drabbades av inbördesstrider. Hammarskjöld väddade om svensk trupp. Den första bataljonen sattes in genom en omgruppering från Gaza 1960. Kongo blev ett svårt uppdrag. Den råvarurika provinsen Katanga bröt sig ur och bildade en egen stat den 11 juli 1960.

Uppdraget utvecklades från en fredsbevarande insats till en operation vari trupperna fick stridande uppgifter. Under operationen omkom Dag Hammar-

Sveriges senaste krigstrofé, gendarmeribataljon XII:s standar, erövrad vid stormningen av Camp Massart 1961. Trofén finns nu på Armémuseum i Stockholm.

FOTO: ARMÉMUSEUM

REDAKTÖR:
Carl Sjöstrand
TITEL:
Utlandsstyrkan i fredens tjänst.
FÖRLAG:
Arena

skjöld vid en flygolycka natten mellan den 17 och 18 september 1961. Den då tjänstgörande bataljon 12 under ledning av översten Jonas Wærn kom att uppleva två stridsperioder. Upptäckningen ledde till att bataljonen efterhand förstärktes med fem KP-bilar, ett flygförband, F 22, med fem J 29:or, "Flygande tunnan", en grk-pluton och en lv-tropp.

Syftet var att tvinga Katanga att inordna sig men den nya staten byggde snabbt upp en egen armé, ett gendarmeri av katangeser och vita legosoldater. Cirka 40 000 människor ur baluba-stammen tog samtidigt sin tillflykt till det svenska lägers närområde för skydd och matutspisning.

Striderna i december 1961 kom att bli intensiva och till bilden hör att 12:an höll på att avlösas av bataljon 14, som omgående drogs in i striderna. Mest omtalad är stormningen av gendarmeriets förläggning, Camp Massart, i utkanten av huvud-

Artikelförfattaren vid observationsposten Ras Nasrani vid Aqabaviken i Sinai 1959. Uppgiften var att bevaka Tiransundet för att upprätthålla fri sjöfart mellan Röda Havet och Eilat i Israel. Märk kikaren i bakgrunden.

FOTO: LARS BRINK

staden Elisabethville den 16 december 1961. Det var ett brigadanfall genomfört under ett tropiskt skyfall. Undertecknad ingick som skytte- och kulsprute-gruppchef i bataljonens förpluton. Eld upphör framvingades men först efter nya strider vid årskiftet 1962-63 enades Kongo. 18 svenskar stupade eller omkom under operationerna.

1964 UTBRÖT strider mellan grek- och turkcyprioter på Cypern. Från Sverige sattes raskt upp en bataljon, mest bestående av veteraner från Gaza och Kongo. Jonas Wærn blev åter bataljonschef med Orvar Nilsson som ställföreträdare. Läget var osäkert, det gällde att sända ut erfaret folk för att hantera situationen. Efter några väpnade incidenter höll sig lugnet till 1974 när Turkiet ockuperade en del av ön och den etniska rensningen fullbordades.

Det ovan refererade utgör några axplock från pionjärtiden. Boken dokumenterar alla insatser, omkring 120 olika uppdrag i omkring 60 länder. Mer än 100 000 kvinnor och män har burit den blå eller den bruna baskern. Här har hemvärdet den bästa av rekryteringskällor.

LARS BRINK

En bibel för Militärmusik

■ 1966 var Lennart Larsson hemvärnsungdom i Karlstad. Fyrtio år senare utkommer han med en fyllig historia om musiken vid Göteborgs garnison, inklusive två cd-skivor med hela 41 musikstycken. De flesta är inspelade av Hemvärnets musikkår Göteborg, som spelar både på hel kår och på mindre ensembler, men det finns även spår med bland annat Flygvapnets musikkår och Artilleriavdelningens (i Göteborg) musikkår. Skivorna medföljer den mäktiga boken, som torde bli en bibel för var och en med det minsta intresse av militärmusik.

KULTURSKRIBENTER som har begrundat paketet är överväldigade. Hur hinner karl'n? Alla vet att han också är verksam som konsult inom informations- och reklamområdet och välkänd hemvärnsmusiker sedan många år. Ändå har han suttit i arkiv och museer veckorna långa för att dokumentera det militära muskarvet i alla dess former. Enbart bokens tolv bilagor vet att berätta allt från 1815 års stadgar för musikkassan vid Göta artilleriregemente till samma regementes musikkårs repertoar mellan åren 1840 till 1900.

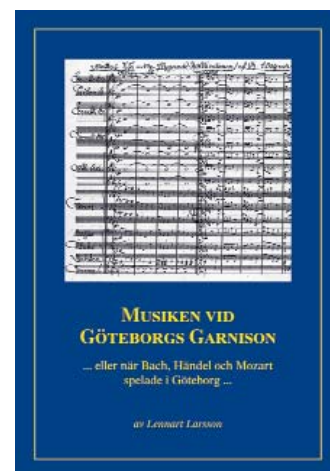
Författaren Lennart Larsson.

FOTO: ULF IVARSSON

– Nej, jag hinner inte men jag gör det ändå, för det höga nöjets skull, säger Lennart Larsson när Hemvärnets reporter välkomnas i göteborgsvillan. Snabbt försvinner han för att strax därefter stolt visa upp ett par bygelhornsinstrument gjorda i mässing från Skultuna bruk.

Skarpskyttarna, hemvärnets föregångare, får sin dos av

historia. När skarpskytterörelsen i början av 1860-talet, likt hemvärdet 1940, inordnades i krigsmakten såg den till att sätta upp lokala musikkårer. I donationernas stad, Göteborg, fick skarpskyttekåren en egen byggnad, Exercishuset. Det blev sedan platsen både för övningar och för musik. Och stadens grosshandlare kunde stå på

FÖRFATTARE:
Lennart Larsson
TITEL:
Musiken vid Göteborgs Garnison
FÖRLAG:
AB Centor S.A.
www.centor.se/mvvg

stan med vackra befälsuniformer.

SE DÄR, ett högst slumpmässigt referat från denna rika bok där det enda som stör en akademisk granskare är författarens benägenhet att i litteraturhänvisningarna ibland ange tryckeriet i stället för förlagsnamnet.

LARS BRINK

MILITÄRA MINNEN

Kolla AMF-film på nätet!

■ Föreningen AMF-film hade redan 1942 en annons i Tidskriften Hemvärdet med uppmaningen att ordna Hemvärnets filmdag med undertexten: "Filmen är ett effektivt hjälpmedel att fördjupa militära lärdomar!" Detta gäller även i dag.

AMF har nämligen dokumenterat Försvarsmaktens historia i rörliga bilder från 1920 och framåt och har nu cirka 6 000 titlar som är överförda på video (VHS). Dessa kan antingen köpas eller hyras.

Hela utbudet av titlar är tillgängligt på nätet under adressen www.amf-film.se och produktionerna är ordnade i 10-årsintervall.

Filmerna från de första 10-årsintervallen är ofta korta och åtskilliga saknar ljud – dessa är mer av historisk karaktär.

Hemvärdet dokumenteras i ett antal "nostalgiproduktioner" som till exempel nummer 10251 "Värmlands hemvärn" från 1948 eller 15255 "Hemvärnets stridsskola 50 år" från 1993. Aktuella instruktionsfilmer hittar man däremot i det senaste 10-årsintervallet. Vill man söka efter minnesfilmer från sitt gamla (ofta nedlagda) förband så kan det bli träff, men kräver att man "scannar av" de olika 10-årsintervallerna.

TEXT & FOTO: HANSEMAN CALÄS

Sjövärnskåren vill hitta rätt båtar – rätt förare och sig själv

Vi borde kunna göra mer som frivilligorganisation. Men vi befinner oss i en svår och ny process med stora förändringar och olika besked hela tiden. En sammanfattning av självkritik och kritik från Johan Fischerström, generalsekreterare för Sjövärnskåren sedan starten som avtalsorganisation 2003.

TEXT & FOTO: BENGT PLOMGREN

Sjövärnskåren har stolta anor och ett omfattande internationellt utbyte.

Johan Fischerström själv bland internationella vapensköldar är ett slags exempel på den internationella kontaktytan. Åren 1994–1997 var han försvarsattaché i Australiens huvudstad Canberra. En placering mitt inne i landet för marinofficeren, dock i ett gigantiskt land helt omgärdat av kust och med en betydande flotta.

■ Sjövärnskårernas Riksförbund, förkortat SVKRE, men i dagligt tal kallat "Sjövärnskåren", är arvtagare till såväl Frivilliga motorbåtskåren som Marinens sjövärnsflottiljer.

Den gamla huvudsakliga uppgiften var att förbereda ungdomar för en karriär till sjöss.

– Ja, det är den uppgiften vi är mest kända för, inleder generalsekreterare Johan Fischerström, när vi träffas på kårens kansli på Östhammarsgatan, på gångavstånd från Höckvarteret.

Det är också inom den uppgiften kåren inte har några som helst problem med rekrytering. Där har det alltid varit bra. Men kåren rekryterar också marinens grundutbildade värnpliktiga befäl till frivillig vidareutbildning. Befälsutbildningen genomförs i huvudsak som krigsförbands- och kompletteringskurser. Men man är alltså också sedan 2003 en avtalsorganisation inom hemvärnet med uppgift att "utbilda och vidmakthålla den marina kompetensen inom hemvärnet med marina uppgifter".

Här finns de problem som inte finns inom den klassiska ungdomsutbildningen.

Vi har med oss några frågor om detta och Johan Fischerström är väl medveten om att frågorna ska komma.

– I vår relativt nya roll som avtalsorganisation har det funnits ett motstånd både hos oss och hos hemvärnet. Ibland har vi setts som en konkurrent. När vi sedan kommit igång med utbildning på 200-båtar och 70-båtar, då avvecklas dessa. Efter en långinledande tröghet har vi alltså från 2006 fått börja om från början. Den senaste siffra jag sett från Plis, Pliktverkets datasystem, visar att vi har en uppfyllnad på femtio procent av våra avtalsbefattningar. Det tycker jag är bra med tanke på bakgrunden.

GÖRA MYCKET MER

De radikala förändringarna inom försvaret har naturligtvis påverkat Sjövärnskårens rekryteringsmöjligheter.

– Det är ju inte nog med att vi har svårt att hitta grundutbildat folk. Om grundutbildade förare dessutom inte finns där båtarna finns, då har vi ändå inga att rekrytera.

Ingen 200-båt ska nu längre finnas kvar i systemet. Den båttyp som nu är aktuell är Stridsbåt 90. Där ska det inom ett år finnas sjutton stycken. Elva fanns redan 2006, 2007 ska det tillkomma ytterligare tre och de tre sista ska komma 2008.

– Båttypen är också ett dilemma för kåren, tycker Johan Fischerström.

– Vi skulle kunna göra mycket mer inom våra skärgårds- och kustområden, men stridsbåtarna är inte alltid lämpliga. 200-båtar eller 70-båtar skulle i många fall vara bättre.

Det finns alltså både besvärliga grund och del dimma framför Sjövärnskåren, främst då i rollen som avtalsorganisation inom hemvärnet.

– Kompasskursen ändras också hela tiden, inflikar kommandören som gick i pension från flottan i januari 2001 och då sökte tjänsten som generalsekreterare i Sjövärnskåren.

– Vi vill ha ett klart preciserat behov från rikshemvärnsavdelningen. Nu ändras siffrorna hela tiden. Vi har till exempel nyligen haft en uppgift om tolv förare i Skånska gruppen, men de har inte en enda. I styrhytten på en stridsbåt 90 har man bara plats för en förare och en navigatör, möjligen också två elever.

Men trots alltså besvärliga grund, dimma och ändrade kompasskurser så ser kåren och dess generalsekreterare stora möjligheter längre fram. Han pekar på vilken styrka man har som ska kunna användas bättre.

Kåren hade förra året 3865 medlemmar, vilket är ungefär lika mycket som Marinen, Kustbevakningen och Sjöfartsverket tillsammans.

– Jag tror att vi när de besvärligaste omställningarna inom försvaret är över kan vi göra en jätteinsats med att stödja samhället vid krisinsatser.

En sådan insats lämnade man förslag på under senhösten. Man föreslår där till Höckvarteret att man under perioden 2007–2009 ska få genomföra försök med frivilligengagemang inom sjöövervakningen. Tanken är där att man ska kunna vara till sjöss under veckoslut, helger, semestrar och andra tillfällen när förstärkning kan behövas. □

Om timmar, motivation och förmåga

■ Personalen utgör hemvärnets viktigaste resurs. Hur denna personal sätts samman och utbildas har troligen stor effekt på hemvärnets förmåga att lösa militära uppgifter. Det är därför viktigt att vi analyserar vilken personal vi skall ha i våra led och hur denna skall utbildas. Vad jag kan bedöma är detta minst lika viktigt att analysera som var nycklarna till patronlägesläsen skall förvaras eller vilka fordon vi skall ha i framtiden.

OLIKA PERSONER har, så vitt jag kan bedöma, olika förmåga och lämplighet för befattningar inom hemvärnet samt olika förmåga att tillgodogöra sig utbildning. Skillnaderna i förmåga kan ha många orsaker och utan att närmare diskutera det här låt mig nämna några: militär bakgrund, militära kurser, civil utbildning, civil anställning, medfödda egenskaper och fysisk förmåga. Någon specificering av vilken förmåga som de vi rekryterar bör ha har jag inte

"... vi behöver bli betydligt bättre på att kartlägga allmänhetens bild av hemvärnet ..."

hittat men ändå uttrycks en ambition att få med "rätt personal" i hemvärnshandboken men ingen specificering av vad man menar med "rätt personal".

JAG TROR att hemvärnet har en betydande utvecklingspotential via vilka vi rekryterar och det är hög tid att diskutera och seriöst utreda om enskilda soldaters förmåga, när de går med i hemvärnet, har någon betydelse för hemvärnets förmåga att utveckla militär effekt.

Med Hemvärnet efter 2004 kom en differentiering av ut-

bildningstiden (kontraktstiden). Rimligen har insatsplutonerna större kapacitet/förmåga än övriga plutoner eftersom kontraktstiden är tre gånger så lång och ju mer man övar ju bättre blir man. Skillnaden kan också bero på att soldaterna i genomsnitt är något mer motiverade och kanske också något bättre utbildade i en insatspluton jämfört med i en vanlig pluton. Att analysera denna skillnad och om möjligt också kvantifiera betydelsen av övningstid och soldaternas motivation är naturligtvis en utmaning, men samtidigt

minst sagt viktigt för vår framtida personalpolicy.

I Hemvärnet 2/2006 argumenterade jag för att vi behöver bli betydligt bättre på att kartlägga allmänhetens bild av hemvärnet samt vilka bevekelsegrunder personalen i våra led har. I samma nummer diskuterade jag hur chefer skall rekryteras till hemvärnet och argumenterade för att vi bör använda ett förfarande med ansökningar i stället för handplockning.

MIN SLUTSATS är att trots att personalen är hemvärnets viktigaste resurs vet vi förvånansvärt lite om vilka vi skall rekrytera, hur motivation och utbildningstid bygger upp förmåga, om det är bra att vissa chefer har sina befattningar väldigt länge, om vi lyckas bra med vår rekrytering av chefer och varför en stor del av befolkningen trots allt inte vill vara med i hemvärnet. Angelägna analyser lyser alltså med sin frånvaro.

MAGNUS SJÖSTRÖM

Regler för vapenförvaring är utan saklig grund

■ De nya bestämmelserna för vapenförvaring bryter mot regleringsformen. Även för försvaret gäller att beslut ska grundas på "saklighet". I det här fallet är det tydligt att det är högkvarterets negativa syn på hemvärnet som styrt och därmed bryts även kravet på "opartiskhet".

I all verksamhet finns risker och skulle en händelse som den i Täby få samma vikt i andra verksamheter så skulle snart hela samhället förlamas av idiotiska regler. Det ser ut som om ÖB har använt den tillfälliga massmediala uppmärksamheten kring Täbyhändelsen som förväntning för att driva igenom regler som klart uttrycker ett misstroende mot de meniga soldaterna i hemvärnet – en åtgärd i linje med den förolämpande utbildningspremierna på 198 kronor per år.

Jag undrar vad följande absurda argument har för verklighetsförankring? – "Genom åtgärden kan inte misstankar riktas mot hemvärnssoldaten för att kunna använda sitt vapen fel." Jag har efterfrågat material som skulle bekräfta existensen och omfattningen av sådana misstankar. Svaret från rikshemvärnsavdelningen är att någon sådan utredning inte finns. Där har jag också fått svaret att det inte finns någon statistik över antalet incidenter med hemvärnsvapen och analys av dessa. Lika som att det inte finns statistik som säkert visar hur många Hemvärnsvapen som kommit bort under årens lopp.

ANMÄRKNINGSVÄRT är också att den utredning som föregått beslutet om ändrade regler för vapenförvaring varit muntlig –

skriftligt underlag saknas. Det ser alltså inte ut att finnas något seriöst underlag för Rikshemvärnschefen Roland Ekenbergs drastiska beslut om nyckelförvaring hos lägst gruppchef.

EFTERSOM ÖB nu tydligen släppt frågan till honom helt och hållet vore det klokt om han bestämde att kompanierna kan besluta om nyckelförvaringsreglerna

utifrån lokala förutsättningar. Varför inte söka ansvaret för incidenten i Täby hos dem som varit ansvariga för försummelserna mot hemvärnet. Det här är en spark nedåt mot de meniga soldater som trots allt negativt uppfifrån är kvar.

SVANTE LEJON
CHEF FÖR STAB O TROSS
I ÖVERTORNEÅ
NORRA HEMVÄRNSKOMPANI

Hemvärnet i Algutsrum

erbjuder Er att hyra sommarbostad på Solen och Vindarnas Ö, Öland! Hemvärnsgården består av 2 rum och kök, dusch och 6 bäddar. Hyran är 4 000 kronor per vecka med byte lördagar. Ledigt före midsommar och efter den 4 augusti.

Mer information och bilder kan e-postas!

Kontakta Åke Johansson, dagtid kl 11–18 tel: 0485-100 92

Övrig tid mobiltelefon: 0705-48 50 12

E-post: sm7njd@fro.se

Vårt ansvar att skydda våra medmänniskor

Om Sverige varit på plats i Irak så hade den nu eskalerande situationen överhuvudtaget aldrig uppstått, skriver Christopher Dywik, Kristdemokratiska ungdomsförbundet i en replik på Anders Karlsson och Bertil Kantola.

■ I decembernumrets debattsida låter Karlsson/Kantola oss förstå att Sverige, enligt dem, inte har någon naturlig skyldighet att spela större utrikespolitisk roll än vår status på den internationella arenan kräver.

Att i Sverige resonera på det sättet är absolut inte ovanligt. Vi skulle i sedvanlig ordning kunna duka för att ta ställning och om en vän eller granne behöver hjälp så skulle vi kunna titta åt ett annat håll och låtsas att det regnar. För vad skulle vi i "lilla" Sverige kunna göra?

UNDER MIN UPPVÄXT lärde mina föräldrar mig en sak, att om någon blir mobbad eller slagen så måste man alltid säga ifrån, vilket givetvis även ledde till att jag blev måltavlan. Om mitt agerande hade någon särskild verkan eller ej kommer jag aldrig få veta, men det har inte med saken att göra. Det handlar om en principalsak att hjälpa våra medmänniskor, oavsett konsekvenserna. På samma sätt ska ingen inbilla svensken att det är ofarligt att medverka vid utlandsinsatser, men att inte agera överhuvudtaget är tusen gånger farligare. Eller som Winston Churchill uttryckte det hela,

"Det enda som krävs för att ondskan ska segra är bristen på goda människor."

Ser vi tillbaka på vår historia

"Under min uppväxt lärde mina föräldrar mig en sak, att om någon blir mobbad eller slagen så måste man alltid säga ifrån ..."

"... om någon blir mobbad eller slagen så måste man alltid säga ifrån ..."

är den full av händelser där stora män med en moralisk övertygelse har agerat mot det som är orätt. Men givetvis även med händelser där det som är rätt har fått stå tillbaka för mer pragmatiska lösningar.

Sverige har agerat som Karlsson/Kantola önskat tidigare, under andra världskriget förhöll sig till exempel Sverige neutralt. Detta räddade givetvis många svenska liv och Sverige kunde på många sätt fungera som fredad zon. Dessvärre blir inte frågan om huruvida Sveriges inblandning hade kunnat förkorta kriget, och därmed räddat miljontals människor ifrån deras öde, mindre väsentlig.

Det är omöjligt att veta om huruvida Sveriges inblandning hade kunnat innebära någon skillnad, men likväl vill jag aldrig att Sverige ska agera på samma sätt igen. När Nazityskland började ockupera land efter land så reagerade män och kvinnor över hela världen, de kunde inte sitta stilla och tillåta vad som skedde. När Finland ockuperades av Sovjet så åkte själva kronprinsen som frivillig för att hjälpa våra nordiska bröder. När balter flydde till Sverige och bad om hjälp så utlämnade vi dem till Sovjet. Anledningen var att Sverige inte ville spela en större roll än vår status på den internationella arenan krävde, vilket vi kanske skulle ha fått göra om vi hade trotsat Sovjet.

Internationella insatser och territoriellt försvar är två sidor av samma mynt. Internationella insatser har alltid förekommit i olika utbredning beroende på det säkerhetspolitiska läget, det handlar inte om någon slags politisk trend.

IBLAND HJÄLPER vi våra medmänniskor bäst genom att röja minor och återanpassa barnsoldater till att vara barn, ibland hjälper vi dem bäst genom att skilja stridande parter ifrån varandra och agera fredsframtvängande. Det är en moralisk skyldighet som vi svenskar fått genom att vi dagligen välsignas från att behöva fly eller få våra vänner och släktingar mördade och systematiskt våldtagna.

Karlsson/Kantola passade även på att kritisera USA:s agerande i återbyggandet av Irak och Afghanistan. Jag håller till

viss del med, men det är inte presidentens intentioner det är fel på utan snarare hans soldaters utbildning. Jag är övertygad om att ifall Sverige varit på plats så hade den nu eskalerande situationen överhuvudtaget aldrig uppstått. Det finns en sak som gjorde att Libanons folk bad om Sveriges hjälp under fjolårets oroligheter och som gör att Liberia Dujar association ber Sverige att komma tillbaka till Liberia ytterligare några år. Den saken är den medmänsklighet och sunda värdegrund som präglar de svenska utlandsstyrkorna.

MED BRIGADGENERAL Karl Engbrektsson och Nordic Battlegroup kommer Sverige återigen kunna göra sitt yttersta för att hjälpa våra medmänniskor. Jag är övertygad om att de svenska soldaternas höga kvalitet endast kommer innebära goda saker och ytterligare öka vårt internationella anseende.

I tider som dessa behöver vi nu, mer än aldrig förr, män och kvinnor med en moralisk ryggrad som vågar stå upp för demokratin och våra västerländska värderingar.

CHRISTOPHER DYWIK
FÖRSVARSPOLITISKT ANSVARIG
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT
KRISTDEMOKRATISKA
UNGDOMSFÖRBUNDET

REPLIK: "Tänker Dywik åka själv?"

■ Christopher Dywik (Kristdemokratiska ungdomsförbundet) skriver i Hemvärnstimningen i mars 2007 att "Om Sverige varit på plats i Irak så hade den nu eskalerade situationen aldrig uppstått." Det framgår dock inte av artikeln på vilka fakta han baserar sitt uttalande.

Vad som dock allt som oftast framgår i media är att allt fler länder överväger att ta hem hela eller delar av sina kontingenter i Irak då man inte anser sig kunna försvara sina Irak-engagemang med tillhörande förluster inför den egna befolkningen. Den senaste utveck-

REPLIK: Är Dywik beredd att betala priset?

■ Det är närmast skrattretande och naivt att tro att en svensk kontingent på kanske max ett-tusen män/kvinnor som bidrag till Irak-kriget, skulle ha förhindrat den eskalerade situationen där!

Skall man tro Christopher Dywik, försvarspolitiskt ansvarig i Kristdemokratiska ungdomsförbundet, så är en svensk soldat den fullbordade, det vill säga en korsning mellan Rambo och Mahatma Gandhi. Att tillskriva motgångarna i Irak till bristen på svenska soldater, får mig att be att han aldrig någon-sin blir försvarsminister.

För mig är fredsbevarande insatser från Sverige, underställda FN helt ok. Men att ge sig ut på världens krigsscener för att hjälpa en stormakt att bevara sin politiska kontroll, och kontrollen över råvaror som olja och annat, kommer att ske till ett pris som jag inte säkert vet om Dywik är beredd att betala! Han verkar helt glömt att invasionen av Irak inte skedde med FN:s goda minne, utan var ett av USA:s så kallat "preventiva" krig utan nämnvärt

"Vi börjar bli snubblande nära med vår medverkan i Afghanistan"

stöd av världssamfundet.

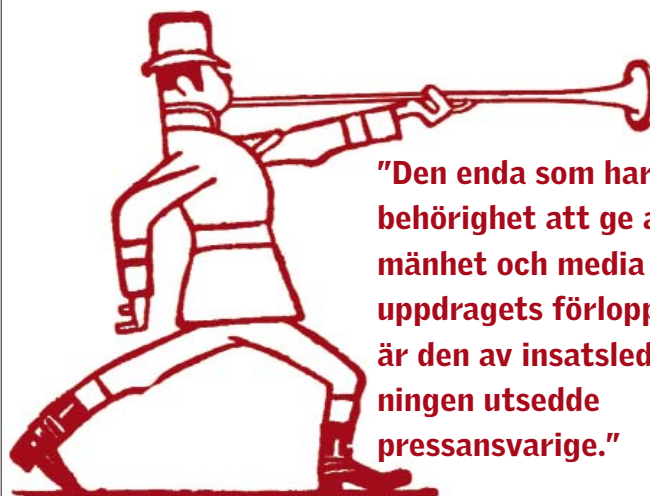
Om Sverige som nation uppfattas av någon part som aktivt krigsförande, har vi alla möjligheter att få kriget på hemmaplan i form av terrorattacker. Då skall vi väl visa upp en lika förvånad min som USA gjorde vid angreppen på World Trade Center med flera platser? Vadå, – vi som bara gjort världen gott? Vi börjar bli snubblande nära med vår medverkan i Afghanistan.

Karlssons/Kantolas syn att vi inte har ett försvar som är tillräckligt för att skydda det egna territoriet, delar jag helt. Varför skall vi då offra unga svenska män och kvinnor i en annan del av världen?

DET ÄR JÄVLIGT lätt att sitta på en partiexpedition och vilja kommandera ut unga män och kvinnor i döden. För att bli trovärdig, Christopher Dywik, bör du föregå med gott exempel och enrollera dig i USA:s armé som frivillig. Med den kapacitet som du tillskriver svenska soldater, så kommer du absolut att motsvara en hel plutons eldkraft. Skulle du, trots goda ambitioner misslyckas, så kommer säkert den kyrka du tillhör att sätta upp en minnestavla över den enda "svenska hjälten". Om inte annat kommer det nog att höja stridsmoralen hos trupperna i Irak. Lycka till!

JAN ANDERSSON
ESKILSTUNA

Varsamhet vid rapportering från eftersök

■ Hemvärnsförband, FRO-grupper och andra brukar vara mycket snabba med att lägga ut på Internet att de gjort insatser vid räddningstjänst, till exempel eftersök av försvunnen person. Det kan vara acceptabelt att man är stolta över att ha gjort en bra insats, men ibland saknas etiskt tänkande, och det är mindre bra.

Att skriva om eftersökt persons status, som "självmoorden" eller andra medicinska eller fysiska tillkortakommanden, är mycket kränkande för den eftersökte och anhöriga.

JAG TYCKER också att behörig insatschef liksom chefer för hemvärnsförband, måste bli bättre på att inskräpa vikten av

"Den enda som har behörighet att ge allmänhet och media om uppdragets förlopp, är den av insatsledningen utsedde pressansvarige."

tystnadsplikt vid uppdragens början. Ett eftersök eller annan händelse kan senare visa sig vara orsakad av ett brott. Utredningen som polisen sedan gör, kan försvåras av att det till media läcker ut uppgifter som inom polisen hanteras som sekretessbelagda under utredningens gång. Om någon ringer "hem" och berättar detaljer han/hon har sett eller upplevt, är steget inte långt till att uppgifterna hamnar hos en journalist. Den enda som har behörighet att ge allmänhet och media uppgifter om uppdragets förlopp, är den av insatsledningen utsedde pressansvarige. Skärpning!

JAN ANDERSSON
ESKILSTUNA

lingen i USA:s kongress är också ett tydligt exempel på att man på många håll inte längre ser nyttan av att engagera sig i vad som i verkligheten utvecklats till ett inbördeskrig mellan shia- och sunnimuslimer- alltså inte alls den strid mellan ljus och mörker med förtecken från kampen mot nazism och kommunism som Dywik vill utmåla insatsen som.

Det är inte heller helt säkert att de soldater som i dag strider

i Irak delar hans uppfattning om att det är deras förment bristfälliga utbildning som är orsaken till deras umbäranden och inte att det skulle vara något fel på USA:s Irakpolitik. Det är förvånande att Dywik när denna slutsats när till och med USA:s tidigare och nuvarande försvarsministrar samt presidenten själv offentligt sagt att den tidigare strategin i Irak inte fungerat utan att något nytt måste till.

När det sedan gäller frågan om vår syn på internationella insatser besvaras den förmodligen bäst genom att hänvisa till att vi båda deltagit i sådana, både i Baltikum och i Libanon och med andra ord väl vet vad vi talar om i dessa sammanhang.

I DISKUSSIONEN om internationella insatser och nationellt för-svar, slutligen, kan det vara av värde att påtala den tyngdpunktsförskjutning i synen på

dessas frågor som överbefälhavaren redovisar i sin bok "Både Och" där han med all önskvärd tydlighet påtalar att vi inte kan basera vårt försvar enbart på internationella insatser utan att vi också tydligare än i dag måste visa vår förmåga att för-svara vårt eget territorium, inte bara i Afghanistan utan också i Sverige.

ANDERS KARLSSON
OCH BERTIL KANTOLA
KIRUNA/MÄNNIKKÖ

POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din utbildningsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.

Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Jo, Kungsbacka behöver oss – men kanske inte med bössor

■ **I TIDSKRIFTEN** Hemvärnet nummer 2/2006 fanns en notis med rubriken "Bössor behövs inte i Kungsbacka". Kommunens säkerhetsansvarige Lars Berggren sade där att han ansåg att hemvärnet hade spelat ut sin roll och att kommunen därför drog in bidraget till hemvärnsföreningen. Pengarna hade använts till hemvärnsgården på Särö. Notisen hade sitt ursprung i Göteborgs-Posten där Berggren hade sagt enligt inledningen till vår artikel här.

– Jo, men det var inte alls så jag menade. Det jag försökte säga var att vi nu har mycket längre avstånd till allting. Hemvärnet var ju mycket mer lokalt förr i tiden.

Det lät också som att han tyckte att hemvärnet inte kunde räknas som frivilliga resursgrupper.

– Helt fel, dementerar han när vi träffas på kommunhuset mitt emot järnvägsstationen med gammalt stationshus intill nytt resecentrum.

– Men i det nya samhället behöver vi tänka nytt och fritt för att på bästa sätt använda våra gemensamma resurser i nödsituationer. Hemvärnet har naturligtvis en roll där. Men inte någon huvudroll. Jag har ingen direktkontakt med hemvärnet, jag träffar alla frivilligorganisationer samtidigt. Jag vet inte heller exakt vilka organisationer som ingår i hemvärnet, men att till exempel bilkårister och mc-förare i FMCK kan vara både och det vet jag.

NÄR KOMMUNEN hamnar i en nödsituation då öppnas församlingshemmen som trygghetpunkter. Där finns då representanter för kommunen och dit kan olika frivilliga resursgrupper söka sig för att erbjuda hjälp.

– Jovisst är hemvärnspersonal frivilliga resursgrupper, säger Kungsbacka kommuns säkerhetsansvarige Lars Berggren. Vi har faktiskt själva haft utbildning för frivilliga resursgrupper och då har det varit några med från hemvärnet. Men vi ser det inte som att hemvärnspersonal har en särställning i det sammanhanget.

– Men vilken organisation det då är, det är ointressant hävdar Lars Berggren.

– Det kan tänkas vara idrottsföreningar. Flera idrottsföreningar var engagerade och delade ut flygblad i samband med den svåra tågolyckan i januari 2005. Då välte ett godståg med farliga kemikalier strax norr om själva stan och stoppade all järnvägs trafik och pendeltågstrafik i sjutton dagar. I slutet på förra året var det sedan ytterst nära stora översvämningar. Efter ihärdigt regnande i veckor steg Kungsbackaån över sina grässlånter och strömmade in i flera källare i de närmaste fastigheterna efter ån. Då var det snudd på att folk skulle behöva evakueras.

Halland har ju varit rejält drabbat av de svåra orkanstormarna Gudrun i januari 2005 och Per i januari 2007. Värst har dock dessa stormar slagit mot södra och sydöstra Halland, kommunerna

Halmstad, Hylte och Laholm. När vi körde genom Hylte sommaren 2005 blev bilderna från tidningar och TV verklighet.

ÖVERALLT STORA luckor i skogen efter att Gudrun fällt allt i sin väg. Överallt enorma tillfälliga virkesupplag där stormfällda stockar staplades.

– Ja vi har inte samma struktur som nere i Hylte, förklarar Lars Berggren. När stormarna slog till så bestämde vi i samråd med länsstyrelsen att de södra kommunerna skulle prioriteras. Men det kanske vore bättre för vår del att inte styras av Halmstad i sådana här situationer. Vi har ju mycket närmare till Göteborg än till Halmstad.

Men under Gudrun var det även långa strömavbrott i Kungsbacka kommuns ytterområden. Sådana avbrott slår egentligen hårdare i Kungsbacka än söderut, jämför Lars Berggren.

– Ja i våra nya områden finns inte samma vedkultur som i de äldre söderut. Där kan man oftare klara en hygglig uppvärmning av husen även om strömmen är borta.

Vi ställer till slut Lars Berggren lite grann mot väggen med frågor om hans kontakter med hemvärnet.

HAR HAN VARIT med på någon av bataljonens eller kompaniets övningar? Vet han något om dagens hemvärn jämfört med för tio år sedan? Vet han om vilka insatser hemvärnet kan göra i nödsituationer med matlagning för hundratals personer, att skicka ut motorcykelordonnanser eller att genomföra kvalificerat eftersök?

– Nej, jag har inte haft mycket kontakt med hemvärnet här i kommunen. Men de vet vem jag är. Jag vet också att hemvärnet har föryrgrats och fått betydligt färre enheter. Den gamla bilden av krutgubbar i grå uniform med bössan på axeln, den stämmer inte längre. Där finns också en väldigt disciplin och stort ansvarstagande, precis som inom många andra frivilliga resursgrupper. Många kommer ju i nödsituationer utan att ha blivit kallade.

– Du Lars, du har ju alltså aldrig varit med på någon hemvärnsövning. Efter det här får du räkna med att bli kallad som speciellt inbjuden gäst till någon kommande övning.

– (Skratt). Ja, jag ställer gärna upp. Då kan jag få lära mig lite mer om hemvärnet. Då kan jag också få förtydliga att jag visst tycker hemvärnet behövs, även om det är på ett annat sätt än förr i tiden.

**TEXT & FOTO:
BENGT PLOMGREN**